

Synthesedocument Arbeidsmigranten

April 2024

Inhoudsopgave

Definities	3
1. Inleiding.....	6
2. De huidige situatie en toekomstige uitdagingen.....	8
2.1. Registratie	8
2.1.1. Wet- en regelgeving.....	8
2.1.2. Prognose aantal in Lelystad wonende Arbeidsmigranten in 2022, 2025 en 2030 met onderverdeling in short, mid en long stay	9
2.1.3. Schatting aantal in Lelystad werkende Arbeidsmigranten in 2022, 2025 en 2030 11	
2.1.4. Conclusie.....	11
2.2. Huisvesting en Huisvestingslocaties.....	12
2.2.1. Wet- en regelgeving.....	12
2.2.2. Doelgroep specificatie voor huisvestingslocaties en aantallen	14
2.2.3. Conclusie.....	15
2.3. Veiligheid	15
2.3.1. Wet- en regelgeving.....	15
2.3.2. Conclusie.....	17
2.4. Handhaving	17
2.4.1. Wet- en regelgeving.....	17
2.4.2. Illegale kamerverhuur	17
2.4.3. Legale huisvesting.....	18
2.4.4. Conclusie.....	19
2.5. Gebruik van voorzieningen in sociaal domein.....	19
2.5.1. Informatievoorziening.....	19
2.5.2. Zorg, welzijn en vrijetijdsbesteding	19
2.5.3. Onderwijs.....	20
2.5.4. Inkomensondersteunende voorzieningen.....	21
2.5.5. Conclusie.....	21
3. Uitdagingen en oplossingsrichtingen	23
3.1. Registratie	23
3.1.1. Uitdagingen	23
3.1.2. Uitgangspunten.....	23
3.1.3. Gewenste/benodigde aanvullingen van het beleid voor het oplossen van de uitdagingen	24
3.1.4. Relatie met andere aandachtsgebieden.....	25

3.2	Huisvesting en Huisvestingslocaties.....	25
3.2.1.	Uitdagingen.....	25
3.2.2.	Uitgangspunten.....	25
3.2.3.	Gewenste/benodigde aanvullingen van het beleid voor het oplossen van de uitdagingen	31
3.2.4.	Relatie met andere aandachtsgebieden.....	32
3.3.	Veiligheid	32
3.3.1.	Uitdagingen	32
3.3.2.	Visie en uitgangspunten.....	32
3.3.3.	Gewenste/benodigde aanvullingen van het beleid voor het oplossen van de uitdagingen	33
3.3.4.	Relatie met andere aandachtsgebieden.....	33
3.4.	Handhaving	34
3.4.1.	Uitdagingen	34
3.4.2.	Uitgangspunten.....	34
3.4.3.	Gewenste/benodigde aanvullingen van het beleid voor het oplossen van de uitdagingen	34
3.4.4.	Relatie met andere aandachtsgebieden.....	34
3.5.	Gebruik van voorzieningen in sociaal domein.....	34
3.5.1.	Uitdagingen	34
3.5.2.	Uitgangspunten.....	35
3.5.3.	Gewenste/benodigde aanvullingen van het beleid voor het oplossen van de uitdagingen	36
3.5.4.	Relatie met andere aandachtsgebieden.....	37
4.	Acties	38
5.	Monitoring	44
	Bijlagen:	44

Definities

Arbeidsmigrant: een persoon die vanwege economische motieven naar de gemeente Lelystad komt om een inkomen te verwerven en hier, al dan niet tijdelijk, verblijft.

Bebouwde kom: de bebouwde kom of kommen zoals weergegeven op de kaart in bijlage I bij de Verordening fysieke leefomgeving Lelystad 2021.

Bedrijventerreinen: met bedrijventerreinen worden de gebieden bedoeld die als 'bedrijventerrein' zijn aangeduid op de kaart 'Vestigingslocaties' die als bijlage 2 bij dit document is gevoegd.

Beheerplan: een beheerplan opgesteld door de initiatiefnemer waarin staat hoe de initiatiefnemer toezicht houdt, orde handhaaft en excessen voorkomt, en dat voldoet aan de minimale normen en eisen ten aanzien van onder andere onderhoud, beheer, informatievoorziening en (brand)veiligheid, zoals deze vanuit dit beleid en de geldende SNF-normen zijn voorgeschreven.

Bestaande huisvestingslocatie: huisvestingslocatie die op het moment van vaststelling van dit document reeds aanwezig is op grond van een verleende omgevingsvergunning dan wel een huisvestingslocatie die op grond van het bestemmingsplan rechtstreeks was toegestaan en waar aantoonbaar is dat deze op het moment van vaststelling in gebruik was.

BRP: Basisregistratie Personen. In de BRP staan persoonsgegevens van inwoners in Nederland (de ingezetenen) en van personen in het buitenland die een relatie hebben met de Nederlandse overheid (de niet-ingezetenen).

Buitengebied: het geheel van gronden/percelen die opgenomen zijn in het omgevingsplan 'Buitengebied' of een daarmee gelijk te stellen plan. Indien gronden niet opgenomen zijn in een omgevingsplan dan wordt op grond van de feitelijke situatie aan de hand van de aard van de omgeving en de afstand tot de dorpskern bepaald of er sprake is van het buitengebied.

Bijzondere woonvormen: woonvormen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van professionele zorgverlening met verblijf. Onder bijzondere woonvormen in de zin van de beleidsregel kamerverhuur Bijzondere Woonvormen (artikel 1 lid 2 onder b) worden begrepen:

- **i. Gezinshuizen:** kleinschalige vorm van jeugdhulp. Cliënt woont permanent in bij de hulpverleners (gezinsouders) en ontvangt 24-uurszorg op deze zorglocatie. Het gezinshuis voldoet aan de Kwaliteitscriteria Gezinshuizen opgesteld door de Rijksoverheid.
- **ii. Crisisopvang:** opvang die tijdelijk aangeboden wordt aan cliënten die in één of meerdere van de volgende categorieën zorg ontvangen: verzorging en begeleiding bij het wonen, vrijetijdsbesteding en dagbesteding. Cliënt verblijft tijdelijk in een kamer of woongroep die in eigendom is, of gehuurd wordt door een zorginstelling;
- **iii. Logeervoorzieningen:** cliënt verblijft maximaal 3 etmalen per week in de logeervoorziening. Verblijf is mogelijk na afgifte van een beschikking op basis van de

Jeugdwet. Op de locatie is permanent toezicht aanwezig en cliënt verblijft in een kamer of woongroep die eigendom is, of gehuurd wordt door een zorginstelling.

Hoofdgebouw: een gebouw dat op een bouwperceel, door zijn functie, constructie en/of afmetingen, als het belangrijkste bouwwerk valt aan te merken¹.

Huishouden: de leefvorm van een alleenstaande of een gezin, waaronder mede begrepen:

a. de inwoning van ten hoogste 2 personen die in een bestaande sociale relatie staan ten opzichte van de hoofdbewoner(s) (buidelwoningsregeling) of

b. de inwoning van ten hoogste 1 persoon waarbij de woonvoorzieningen worden gedeeld met de hoofdbewoner die tevens verhuurder is en waarbij de hoofdbewoner en minste 50% van het gebruiksoppervlak bewoont (hospitaregeling)².

Huisvesting: plaats om te wonen.

Huisvestingslocatie: een locatie bedoeld voor de huisvesting van Arbeidsmigranten.

ICL bijdrage: Interdepartementale Commissie Lelystad bijdrage is voor de kosten die voortvloeien uit de ruime aanleg van de openbare ruimte zoals die door de Rijksoverheid is meegegeven en de achterblijvende inwonersgroei.

Kamerbewoning: een zelfstandige woning, of een deel daarvan, in gebruik geven of laten geven als onzelfstandige woonruimte³.

Kamerverhuur: vorm van kamerbewoning waarbij sprake is van woonruimte waarbij de bewoner afhankelijk is van één of meer gedeelde wezenlijke voorzieningen buiten die woonruimte, waarbij keuken, toilet, badkamer en douche als wezenlijke voorzieningen worden aangemerkt.

Kampeermiddel: een niet-grondgebonden onderkomen of voertuig, dat bestemd of opgericht is dan wel gebruikt wordt of kan worden gebruikt voor nachtverblijf.

Longstay (lang verblijf): het verblijf van Arbeidsmigranten in Nederland voor de duur van tenminste drie jaar en/of permanente vestiging.

Mid stay (middellang verblijf): het verblijf van Arbeidsmigranten in Nederland voor de duur van één jaar tot drie jaar.

Onzelfstandige woonruimte: woonruimte die niet voldoet aan de begripsbepaling zelfstandige woonruimte⁴.

RNI: Register van Niet Ingezetenen.

¹ zie ook artikel 1.11 van het Parapluplan Algemene regels woningsplitsing en kamerbewoning Lelystad, hierna Parapluplan.

² zie ook artikel 1.12 van het Parapluplan.

³ zie ook artikel 1.13 van het Parapluplan.

⁴ zie ook artikel 1.14 van het Parapluplan.

Shortstay (kort verblijf): het verblijf van een arbeidsmigrant in Nederland voor de duur van maximaal één jaar.

SNF-norm: SNF staat voor Stichting Normering Flexwonen. SNF kent twee normen: de 'reguliere' norm voor huisvesting van Arbeidsmigranten en de norm voor het SNF-inhuur-register. Waar in dit beleid wordt gesproken van SNF-norm, wordt de geldende 'reguliere' norm voor huisvesting van Arbeidsmigranten bedoeld (norm voor het reguliere SNF-register), dan wel een opvolger daarvan. Deze is van toepassing op alle vormen van huisvestingslocaties in de gemeente.

Tijdelijke huisvestingslocatie en aaneengesloten verblijf: huisvesting in een hoofdgebouw waar een persoon maximaal 1 jaar aaneengesloten verblijft. Indien een persoon korter dan 3 maanden afwezig is van de betreffende locatie wordt dit nog steeds gezien als aaneengesloten verblijf.

Welzijn: Het algemene welbevinden van een persoon. Hoe goed iemand zich voelt op persoonlijk, lichamelijk, psychisch, spiritueel en sociaal vlak. Welzijn heeft betrekking op de mate waarin je behoeften zijn bevredigd in alle facetten van het leven. Welzijn is een heel breed begrip, dat soms (gedeeltelijk) gelijkgesteld wordt met geluk. Welzijn kan worden beschouwd als de mate waarin iemand zich gelukkig voelt op verschillende vlakken:

- basisbehoeften (zoals voedsel, onderdak, veiligheid, stabiliteit);
- sociale behoeften (zoals aanvaarding en respect van familie, vrienden, collega's);
- waardering en erkenning (zinnig werk, bijdrage leveren aan het welbevinden van anderen);
- zelfverwezenlijking (spiritualiteit, moraliteit, esthetiek).

Welzijn wordt soms verward met welvaart. Welvaart heeft te maken met hoeveel middelen er beschikbaar zijn: voldoende voedsel, kleding, luxeproducten etc. Welvaart is vaak wel een belangrijk onderdeel of een voorwaarde van welzijn.

Woning: besloten ruimte die, al dan niet tezamen met één of meer andere ruimten, bestemd of geschikt is voor bewoning van één huishouden⁵.

Zelfstandige woonruimte: woonruimte die een eigen toegang heeft en die door één huishouden kan worden bewoond zonder daarbij afhankelijk te zijn van wezenlijke voorzieningen, zoals badruimte, toilet en keuken, buiten de woonruimte⁶.

⁵ zie ook artikel 1.19 van het Parapluplan.

⁶ zie artikel 1.20 van het Parapluplan.

1. Inleiding

De economie groeit en de samenleving vergrijst. Dit leidt tot een toename van de vraag naar en respectievelijk een afname van het aanbod aan arbeidskrachten. Werkgevers zien zich daarom genoodzaakt om hun bedrijf elders te vestigen dan wel om arbeidskrachten naar Nederland te halen. Door het vrije verkeer van arbeid tussen Nederland en een toenemend aantal Europese landen stijgt het aantal Arbeidsmigranten dat in Nederland werkt sinds begin deze eeuw gestaag. Ook in Lelystad zien we het aantal Arbeidsmigranten toenemen.

Het thema Arbeidsmigranten raakt van de uitvoerende taken van de gemeente Lelystad. Door het aantrekkelijke vestigingsklimaat van Lelystad, de groeiende economie en vergrijzende samenleving, is de verwachting dat in de toekomst steeds meer Arbeidsmigranten in Lelystad zullen gaan werken en/of in Lelystad willen wonen.

Als het gaat over het onderwerp Arbeidsmigranten heeft de gemeente Lelystad een aantal uitdagingen:

- De gemeente Lelystad heeft geen eenduidig beleid rondom Arbeidsmigranten. Het huidige beleid is terug te vinden in verschillende beleidsstukken. De gevolgen daarvan zijn:
 - Bedrijven leggen hun huisvestingsvraag voor Arbeidsmigranten bij de gemeente Lelystad neer;
 - Arbeidsmigranten weten vaak voorzieningen zoals informatievoorziening, onderwijs, of zorg en welzijn, niet te vinden in de gemeente Lelystad;
- Er is een tekort aan kwalitatief goede huisvestingslocaties voor Arbeidsmigranten in de gemeente Lelystad. De gevolgen daarvan zijn:
 - Arbeidsmigranten leven soms onder erbarmelijke omstandigheden in de stad;
 - Alternatieve huisvesting op minder gewenste locaties;
 - Handhaving op illegale kamerverhuur, zonder een alternatief aan te bieden, kan leiden tot ongewenste verplaatsing van woning naar woning door Arbeidsmigranten;
 - Problemen met openbare orde en handhaving (denk aan (geluids)overlast, vervuiling, parkeerdruk maar ook illegale bewoning, dakloosheid, uitbuiting, mensenhandel);
- Lelystad heeft één tijdelijke huisvestingslocatie voor Arbeidsmigranten waarvan het contract in 2025 afloopt. De bewoners moeten elders gehuisvest worden waarbij het de vraag is of zij, aangezien zij niet in Lelystad werken, in Lelystad gehuisvest moeten worden;
- Het vinden van geschikte (gemeentelijke) bouwlocaties voor de realisatie van huisvesting voor Arbeidsmigranten is niet eenvoudig;
- Initiatiefnemers dienen soms plannen in voor de realisatie van huisvesting voor Arbeidsmigranten die niet omarmd worden door de omgeving (omgeving vreest voor veiligheid en overlast);
- We willen ervoor zorgen dat bij de realisatie van nieuwe huisvestingslocaties voor Arbeidsmigranten rekening gehouden wordt met de woonwensen van de Arbeidsmigranten met inachtneming van de SNF-norm;

- De indruk bestaat dat te weinig Arbeidsmigranten die in Lelystad wonen zich registreren in de basisregistratie personen van de gemeente Lelystad. De gevolgen daarvan zijn:
 - Weinig zicht op het totaal aantal Arbeidsmigranten dat in Lelystad woont;
 - Het is niet bekend wat de omvang is van de behoefte aan huisvestingslocaties;
 - Het is niet bekend welke extra voorzieningen nodig zijn als het aantal Arbeidsmigranten dat in Lelystad woont toe neemt;
 - Negatieve gevolgen voor de rechtszekerheid en -bescherming van Arbeidsmigranten;
 - De gemeente Lelystad loopt geld mis van de Rijksoverheid uit het gemeentefonds. (Het bedrag wat de gemeente krijgt is o.a. afhankelijk van het aantal inwoners. Wanneer mensen zich niet inschrijven missen we inkomsten);
- Voorkomen moet worden dat Arbeidsmigranten die in Lelystad wonen en werken slachtoffer zijn van arbeidsuitbuiting en mensenhandel.

De bovengenoemde uitdagingen van de gemeente Lelystad ten aanzien van Arbeidsmigranten en de oplossingen voor de uitdagingen zullen in dit synthesedocument Arbeidsmigranten (hierna synthesedocument) worden uitgewerkt. Om zicht te krijgen op alle beleidsstukken met een raakvlak met het onderwerp Arbeidsmigranten is het gewenst om het huidige beleid voor de aandachtsgebieden Registratie, Huisvesting en huisvestingslocaties, Veiligheid, Handhaving en Sociale voorzieningen in één document op te nemen.

In hoofdstuk 2 worden de huidige situatie en toekomstige uitdagingen voor alle hiervoor genoemde aandachtsgebieden uitgewerkt en de kaders benoemd. Op basis van de uitdagingen die genoemd zijn in hoofdstuk 1 en de conclusies van hoofdstuk 2 wordt in hoofdstuk 3 per aandachtsgebied weergegeven wat de visie en uitgangspunten zijn en wordt onderzocht of en welke aanpassingen van de huidige kaders nodig zijn. In hoofdstuk 4 is weergegeven welke acties er nodig zijn voor het realiseren van de visie, uitgangspunten en aanpassingen van de huidige kaders zoals beschreven in hoofdstuk 3. Vervolgens is de monitoring beschreven in hoofdstuk 5.

2. De huidige situatie en toekomstige uitdagingen

Lelystad heeft een strategische ligging, beschikt over infrastructuur én ruimte. Hierdoor heeft Lelystad een lokaal, regionaal en (inter)nationaal aantrekkelijk vestigingsklimaat. Het vestigingsbeleid richt zich onder andere op het aantrekken van maakindustrie en hoogwaardige logistieke bedrijven, passend bij Lelystad als logistieke hub.

De arbeidsmarkt is in verandering vanwege technologische ontwikkelingen, robotisering en automatisering en vergrijzing van de beroepsbevolking. Daarnaast heeft Lelystad een stevige economische groeiambitie (zie: Economisch Perspectief Lelystad 2030, Kansen voor groei). Om al deze arbeidsplaatsen in te kunnen vullen, rekening houdend met de natuurlijke lage aanwas en de hoge vergrijzing van de beroepsbevolking, alsook de behoefte aan personeel op piekmomenten, is de verwachting dat bedrijven een groter beroep gaan doen op Arbeidsmigranten.

Doordat Lelystad een aantrekkelijk vestigingsklimaat heeft, neemt de werkgelegenheid in Lelystad toe. De werkgelegenheidsgroei komt voor een groot deel door de vestiging van nieuwe bedrijven en minder door de al in Lelystad gevestigde bedrijven. In de afgelopen vijf jaar hebben nieuwe bedrijven 7.850 nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd. Bij al in Lelystad gevestigde bedrijven zijn in diezelfde periode 3.150 nieuwe arbeidsplaatsen gerealiseerd. De komende jaren zal de vraag naar goed gekwalificeerd personeel dan ook groot zijn. Tegelijkertijd is de verwachting dat de vraag naar personeel groter is dan het (lokale en regionale) aanbod van personeel.

In dit hoofdstuk brengen we voor de aandachtsgebieden Registratie, Huisvesting en huisvestingslocaties, Veiligheid en Handhaving in kaart wat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving is. Dat doen we niet voor de Sociale voorzieningen omdat daarop vele landelijke en lokale regelgeving van toepassing is. Daarna gaan we in op de geprognoseerde aantallen Arbeidsmigranten die wonen en/of werken in Lelystad in 2022, 2025 en 2030 . We sluiten elke paragraaf af met een conclusie.

2.1. Registratie

Gestart wordt met inzicht krijgen in de huidige en toekomstige aantallen Arbeidsmigranten die woonachtig zijn in Lelystad. Daarvoor kijken we eerst naar Basisregistratie Personen (hierna BRP).

2.1.1. Wet- en regelgeving

Gemeenten houden persoonsgegevens van ingezetenen bij in de BRP. Personen die rechtmatig verblijf hebben en langer dan vier maanden in Nederland verblijven, zijn verplicht zich te registreren in de BRP van de gemeente waar zij wonen. Gegevens die in de BRP worden geregistreerd, worden altijd ontleend aan bij wet aangewezen brondocumenten, aangiften en het toepassen van wetgeving. De persoon ontvangt na registratie een Burgerservicenummer (BSN) van de gemeente.

Personen die rechtmatig verblijf hebben en korter dan vier maanden in Nederland verblijven, bijvoorbeeld voor studie of werk, kunnen ingeschreven worden in de Registratie Niet-Ingezetenen (hierna RNI). Inschrijving in de RNI is geen verplichting voor EU-onderdanen. Om in Nederland te kunnen werken hebben niet-Nederlanders, dus ook EU-onderdanen, een Burgerservicenummer (BSN) nodig. De RNI verstrekt aan werkzame personen die een rechtmatig verblijf hebben en korter dan vier maanden in Nederland verblijven een BSN. In de RNI wordt sinds kort het tijdelijk verblijfsadres in Nederland geregistreerd. Dit betekent dat de Nederlandse overheid een beter zicht heeft op het verblijf van niet-ingezetene in Nederland. De gemeente verstrekt aan werkzame personen die rechtmatig langer dan vier maanden in Lelystad verblijven een BSN na inschrijving in de BRP.

Iedereen die verblijft in Lelystad en voldoet aan de voorwaarden voor inschrijving, wordt als ingezetene ingeschreven in de BRP. Arbeidsmigranten worden als volwaardig inwoner behandeld, zoals uiteengezet in het tweede advies van het Aanjaagteam Roemer⁷. Daarom is het noodzakelijk dat de gemeente Lelystad een goed zicht heeft op de in Lelystad verblijvende Arbeidsmigranten. Daarnaast ontvangt gemeente Lelystad voor ieder ingeschreven persoon een vergoeding via het Gemeentefonds. Elke in de BRP ingeschreven persoon moet bij vertrek uit Lelystad zelf (laten) zorgen voor uitschrijving uit de BRP.

Op 23 december 2021 is het Beleidsdocument kwaliteit BRP gemeente Lelystad 2022-2025 (hierna Beleidsdocument BRP) in werking getreden. In het Beleidsdocument BRP wordt in paragraaf 3.6 (doelstelling 19 en 20) gesproken over registratie van Arbeidsmigranten. In het Beleidsdocument BRP wordt in paragraaf 3.6 (doelstelling 19 en 20) gesproken over registratie van Arbeidsmigranten:

- Eenieder die verblijft in Lelystad en voldoet aan de voorwaarden voor inschrijving, wordt als ingezetene ingeschreven in de BRP;
- Van elke inwoner van Lelystad die vertrekt uit de gemeente, wordt het vertrek geregistreerd.

2.1.2. Prognose aantal in Lelystad wonende Arbeidsmigranten in 2022, 2025 en 2030 met onderverdeling in short, mid en long stay

Voor de prognose van het aantal in Lelystad woonachtige arbeidsmigranten heeft het onderzoeksbureau Decisio zich gebaseerd op de meeste recente (2015) regionaal-economisch prognoses op COROP-niveau. (De verwachting is dat in 2024 een nieuwe editie van de scenariostudie wordt gepubliceerd.) De zogenaamde 'WLO-scenario's' (Welvaart en Leefomgeving) worden opgesteld door het PBL (Planbureau voor de Leefomgeving) en het CPB (Centraal Planbureau) en zijn de basis voor veel beleidsbeslissingen op het gebied van de fysieke leefomgeving in Nederland. Voor de regionaal-economische ontwikkeling is uitgegaan van een WLO-hoog scenario waarin een relatief hoge bevolkingsgroei gecombineerd wordt met een hoge economische groei. Daarnaast is bij de prognoses een 'trend-scenario' opgesteld op basis van de economische ontwikkeling ten aanzien van de te verwachten ontwikkeling van het aantal arbeidsmigranten

⁷ AanjaagteAM Bescherming Arbeidsmigranten komt met tweede advies | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl

woonachtig in Lelystad in 2025 en 2030. Hierbij is ook een onderscheid gemaakt naar verblijfsduur⁸.

Eind 2022 zijn in de BRP van Lelystad rond de 83.000 personen geregistreerd. Onbekend is hoeveel van deze personen Arbeidsmigranten zijn. Vanuit de wet BRP wordt alleen het verblijf van inwoners in Lelystad geregistreerd. We weten op basis van de BRP informatie ook niet hoeveel Arbeidsmigranten die in Lelystad wonen en werken, ingeschreven zijn in de RNI. In de BRP wordt ook de nationaliteit geregistreerd.

Volgens het Decisio rapport woonden er in 2022 volgens de BRP bijna 3.200 Arbeidsmigranten in Lelystad⁹. Uit het Decisio rapport blijkt ook dat er in 2022 ruim 3.800 arbeidsmigranten in Lelystad woonden die niet in de BRP geregistreerd zijn. Het is de vraag of onder Arbeidsmigranten voldoende bekend is dat inschrijving in de RNI mogelijk is en inschrijving in de BRP verplicht is als een arbeidsmigrant de intentie heeft om langer dan vier maanden in Nederland te verblijven.

Uit de prognoses van Decisio komt naar voren dat er in 2025 tussen de 8.000 en 8.600 arbeidsmigranten woonachtig zullen zijn in Lelystad. En in 2030 tussen de 9.700 en 12.000 arbeidsmigranten.

Uit het onderzoek van Decisio blijkt ook dat in Lelystad gemiddeld 23% van de Arbeidsmigranten zich voor een langere periode vestigt in Lelystad (longstay), gemiddeld 40% zich vestigt voor middellange tijd (mid stay) en gemiddeld 37% zich vestigt voor korte tijd (shortstay¹⁰). Van de longstay Arbeidsmigranten die zich in Lelystad willen vestigen, wordt verwacht dat zij (op termijn) een woning in de reguliere markt (huur of koop) vinden. Voor de overige (midstay en long stay) 77% zouden we in huisvestingslocaties willen voorzien.

In tabel 1 is de prognose van het totaal aantal in 2022, 2025 en 2030 in Lelystad wonende Arbeidsmigranten opgenomen met een onderverdeling in het aantal short, mid en long stay arbeidsmigranten.

Tabel 1 Prognose aantal in Lelystad wonende arbeidsmigranten en prognose van het aantal short, mid en long stay arbeidsmigranten in 2025 en 2030

Aantal in Lelystad wonende Arbeidsmigranten (BRP-geregistreerd en schatting van niet BRP-geregistreerd)	2022	2025	2030
Prognose: conform scenario Hoog WLO (+4,1% per jaar)	7.050	8.000	9.700
Prognose: conform scenario Trend Lelystad 2010-2022 (+7% per jaar)	7.050	8.600	12.000
Onderbouwing prognose			
Additioneel aantal wonende arbeidsmigranten: conform Hoog WLO		950	2.650
Additioneel aantal wonende arbeidsmigranten: conform Trend		1.550	4.950

⁸ Decisio Inzicht in arbeidsmigranten in de gemeente Lelystad, maart 2024, pag. 13

⁹ Decisio Inzicht in arbeidsmigranten in de gemeente Lelystad, maart 2024, pag. 2.

¹⁰ Decisio Inzicht in arbeidsmigranten in de gemeente Lelystad, maart 2024, pag. 13.

	2022	2025	2030
Verdeling short/mid/longstay, op basis prognose scenario Hoog WLO			
Short (< 1 jaar)	36,5%*	350	970
Mid (1 tot 3 jaar)	40,3%*	400	1.070
Long (3 jaar of langer)	23,2%*	200	610
Totaal	100,0%*	950	2.650
Verdeling short/mid/longstay, op basis prognose scenario Trend			
Short (< 1 jaar)	36,5%*	570	1.810
Mid (1 tot 3 jaar)	40,3%*	620	1.990
Long (3 jaar of langer)	23,2%*	360	1.150
Totaal	100,0%*	1.550	4.950

*= gemiddelde van 2018 t/m 2022, zie pagina 10 rapport Decisio Inzicht in arbeidsmigranten in de gemeente Lelystad, maart 2024.

2.1.3. Schatting aantal in Lelystad werkende Arbeidsmigranten in 2022, 2025 en 2030

In 2022 werkten naar schatting circa 3.000 arbeidsmigranten in de gemeente Lelystad¹¹. Het gaat dan om arbeidsmigranten die in Lelystad wonen, maar ook om arbeidsmigranten die elders woonachtig zijn.

In de gemeente Lelystad werkt het merendeel van de arbeidsmigranten bij een werkgever in de groothandel (23 procent), gevolgd door de uitzendbureaubranche (17 procent) en de horeca (12 procent)¹². Het is onbekend naar welke werkgevers arbeidsmigranten die via een uitzendbureau werken, worden uitgezonden.

2.1.4. Conclusie

Volgens het Decisio rapport woonden er in 2022 bijna 3.200 Arbeidsmigranten in Lelystad die geregistreerd zijn in de BRP¹³. Uit het Decisio rapport blijkt ook dat er in 2022 ongeveer 3.800 arbeidsmigranten in Lelystad woonden die niet in de BRP geregistreerd zijn. Volgens Decisio wonen er in 2025 tussen de 8.000 en 8.600 arbeidsmigranten in Lelystad en in 2030 tussen de 9.700 en 12.000 arbeidsmigranten. In Lelystad vestigt 23% van de Arbeidsmigranten zich permanent in Lelystad (longstay), vestigt 40% zich voor middellange tijd (mid stay) en vestigt 37% zich voor korte tijd (shortstay).

Informatieverstrekking over het belang van inschrijving is nodig om het aantal inschrijvingen in de RNI of BRP te stimuleren. Om meer inzicht te krijgen in het aantal Arbeidsmigranten dat woont en werkt in de gemeente Lelystad is het wenselijk om goede afspraken te maken met werkgevers over het registreren en uitschrijven van Arbeidsmigranten in hetzij de RNI hetzij de BRP.

¹¹ Decisio Inzicht in arbeidsmigranten in de gemeente Lelystad, maart 2024, pag. 7

¹² Decisio Inzicht in arbeidsmigranten in de gemeente Lelystad, maart 2024, pag. 9

¹³ Decisio Inzicht in arbeidsmigranten in de gemeente Lelystad, maart 2024, pag. 2.

2.2. Huisvesting en Huisvestingslocaties

Op basis van inschattingen en beschikbare gegevens over het aantal Arbeidsmigranten dat vermoedelijk in 2030 en 2035 in Lelystad woont en werkt, kan het aantal benodigde huisvestingslocaties in Lelystad berekend worden.

2.2.1. Wet- en regelgeving

Op dit moment is in de gemeente Lelystad de volgende regelgeving voor huisvesting en huisvestingslocaties van toepassing:

- Algemene wet bestuursrecht;
- In 2023: Wabo en Bouwbesluit, vanaf 2024: Omgevingswet, WKB, BBL en BAL¹⁴;
- De Wet goed verhuurderschap;
- Het bestemmingsplan 'Parapluplan Algemene regels woningsplitsing en kamer bewoning Lelystad';
- De Beleidsregel 'kamerverhuur Bijzondere Woonvormen Lelystad';
- Door de raad vastgestelde Beleidskaders Huisvesting arbeidsmigranten van 5 oktober 2021;
- De Huisvestingsverordening Lelystad 2023 (vanwege de opkoopbescherming is deze verordening op 27 april 2023 in werking getreden);
- De Woonvisie 2022-2027.

Hierna wordt kort ingegaan op de hiervoor vermelde lokale regelgeving. Ook wordt ingegaan op de Wet goed verhuurderschap die op 1 juli 2023 landelijk van kracht werd.

Wet goed verhuurderschap

In de Wet goed verhuurderschap (hierna de wet) staan regels voor verhuurders van woningen. Het doel van de wet is om ongewenste verhuurpraktijken te voorkomen en tegen te gaan bij alle groepen huurders, waaronder Arbeidsmigranten. De wet regelt dat de huurovereenkomst los staat van de arbeidsovereenkomst en dat de informatie die de verhuurder verplicht aan de huurder moet verstrekken in een voor de arbeidsmigrant begrijpelijke taal is opgesteld. Daarnaast geeft de wet de mogelijkheid aan gemeenten om bij misstanden op de lokale huurmarkt op te treden. Aanbevelingen van de commissie Roemer zijn in de wet opgenomen.

Er is vanaf begin 2024 een meldpunt bij de gemeente ingericht waar huurders (inclusief Arbeidsmigranten), woningzoekenden, omwonenden en anderen o.a. terecht kunnen met signalen en klachten over ongewenst gedrag van verhuurders of verhuurbemiddelaars. Daarmee vormt het meldpunt een belangrijke basis voor de gemeentelijke handhaving. De wet stelt een basisnorm voor goed verhuurderschap vast door middel van de regeling goed verhuurderschap. Het college is belast met de handhaving van de wet.

Parapluplan Algemene regels woningsplitsing en kamer bewoning Lelystad

¹⁴ De Omgevingswet zal inwerkingtreden per 1 januari 2024, gelijktijdig zullen de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (WKB), het Besluit bouwwerken leefomgeving (BBL) en Besluit activiteiten leefomgeving (BAL) in werking treden.

In het Parapluplan is vastgelegd wat onder een huishouden, kamerbewoning en zelfstandige woonruimte wordt verstaan. Deze definities vindt u terug onder 'Definities' op pagina 4 t/m 6.

Beleidsregel kamerverhuur bijzondere woonvormen Lelystad

In deze beleidsregel is vastgelegd wat onder bijzondere woonvormen wordt verstaan. Door de beleidsregel kamerverhuur Bijzondere Woonvormen Lelystad is het mogelijk dat er een uitzondering gemaakt wordt op het kamerverhuur verbod voor het uitoefenen van zorg met verblijf in kleinschalige woonvormen.

Beleidskaders Huisvesting arbeidsmigranten

Op 5 oktober 2021 stelde de raad, geamendeerd, de Beleidskaders Huisvesting arbeidsmigranten (hierna Beleidskaders Huisvesting) vast. De raad wilde eerst kaders vaststellen voordat besluiten worden genomen over locaties waar deze huisvesting kan worden gerealiseerd.

De vastgestelde Beleidskaders Huisvesting luiden als volgt:

1. Short stay huisvesting voor Arbeidsmigranten is gericht op in Lelystad werkzame medewerkers en reeds in Lelystad wonende Arbeidsmigranten;
2. Er wordt voldoende huisvesting gerealiseerd zodat de actuele overlast door illegale kamerverhuur in de wijken effectief bestreden kan worden. Hierna vindt verdere uitbreiding van huisvesting gefaseerd plaats op grond van analyses van de Lelystadse arbeidsmarkt;
3. Locaties voor huisvesting van Arbeidsmigranten dienen binnen bereik van voorzieningen te liggen;
4. De raad wordt geconsulteerd over de realisatie van een initiatief en tevens wordt de initiatiefnemer verplicht een participatietraject te doorlopen;
5. Bij het inzetten van een gemeentelijke kavel zal een selectieproces worden gevolgd. De rol van de gemeente beperkt zich tot het stellen van voorwaarden en het verhuren of verkopen van de kavel;
6. Uitgangspunt is dat een initiatief moet voldoen aan de kwaliteitsnormen van het Aanjaag team Roemer. Eventuele voorstellen tot afwijking daarvan worden aan de raad voorgelegd;
7. Een adequaat 24/7 plan voor de huisvestingslocatie is vereist;
8. Met verhuurders van Arbeidsmigranten worden afspraken gemaakt die bijdragen aan hun registratie bij de gemeente;
9. De initiatiefnemer zal inzichtelijk moeten maken hoe zorg wordt gedragen voor huisvesting of terugkeer naar het land van herkomst na afloop van een dienstverband;
10. Waar dat mogelijk is, wordt ingezet op verbetering van de onafhankelijkheid door ontkoppeling arbeidscontracten en huurovereenkomsten voor Arbeidsmigranten. In de huurovereenkomst, of indien er geen aparte huurovereenkomst tot stand komt, in een los te bieden overeenkomst, wordt een tijdelijke huurbescherming van minimaal 1 maand vastgelegd¹⁵;
11. De locatie(s) ten behoeve van huisvesting van Arbeidsmigranten door de Raad vast te laten stellen.

Huisvestingsverordening Lelystad 2023 (opkoopbescherming)

¹⁵ Huurbescherming is geregeld in boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, tijdelijke huurbescherming voor woonruimte kan niet worden overeengekomen, ondanks het besluit van de gemeenteraad.

De opkoopbescherming is vastgelegd in de Huisvestingsverordening Lelystad 2023. De opkoopbescherming zorgt ervoor dat in aangewezen gebieden woningen niet meer opgekocht kunnen worden door beleggers om te verhuren waardoor er meer kans is voor starters en middeninkomens. De opkoopbescherming geldt vooralsnog tot 1 januari 2027. Daarna vindt een landelijke evaluatie plaats.

De opkoopbescherming is van toepassing voor beschermde woonruimte (in door de raad aangewezen wijken die aan bepaalde kenmerken voldoet) die in de genoemde periode wordt verkocht. Gedurende deze periode is het voor de nieuwe eigenaar verboden de woonruimte te verhuren zonder verhuurvergunning opkoopbescherming.

De verhuurvergunning wordt niet verstrekt voor kamerverhuur. En biedt dus geen uitkomst voor huisvesting van Arbeidsmigranten. Sterker nog, de verhuurmogelijkheden voor Arbeidsmigranten worden hierdoor verder beperkt. Immers, momenteel mag een huiseigenaar zijn woning wel verhuren aan een gezin dat bestaat uit Arbeidsmigranten. Met de komst van de opkoopbescherming is ook deze variant voor aangewezen woningen niet meer mogelijk.

Woonvisie 2022-2027

Lelystad is als stad voor minimaal 100.000 inwoners ontworpen. De wegenstructuur, het stadshart, de maatschappelijke- en zorgvoorzieningen zijn voor een stad met die omvang opgezet. Doordat we investeren in de groei draagt deze aanpak structureel bij aan de afbouw van de ICL-bijdrage¹⁶ op termijn. De woonvisie sluit aan op deze Ambities en geeft uitwerking aan wat dit betekent voor Lelystad als woonstad. Niet in de zin van waar er in- en uitgebreid wordt maar wel over wat Lelystad op het gebied van wonen wil bereiken en hoe we dit bereiken. Lelystad zet zich in om, voor haar toekomstige 100.000 inwoners, een economisch sterke, groene en gezonde leefomgeving te ontwikkelen. In Nederland heerst woningnood en sinds 2015 neemt het woningtekort jaarlijks toe. De behoefte aan goede woningen in Nederland en zeker in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is groot. De gemeente Lelystad kan en wil hier met haar ruimte een betekenisvolle rol in spelen.

2.2.2. Doelgroep specificatie voor huisvestingslocaties en aantallen

Bij de ontwikkeling van huisvestingslocaties voor Arbeidsmigranten wordt hoofdzakelijk voorzien in de behoefte van short- en mid stay. In de behoefte van longstay moet de reguliere woningvoorraad voorzien.

In dit synthesedocument wordt bij de prognose van de huisvestingsbehoefte voor Arbeidsmigranten, op basis van de ingeschatte arbeidsplaatsen die door Arbeidsmigranten worden ingevuld, alleen gekeken naar de woonvraag van mid stay en shortstay. Hierbij is geen rekening gehouden met de al bestaande huisvestingslocatie voor Arbeidsmigranten aan Maerlant 10-14 (300 bedden) in het gebied Lelycentre. Er is een maximale termijn van 10 jaar voor het gedogen van deze tijdelijke bestemming afgegeven, dit contract loopt per 2025 af. We willen naar een kwalitatief betere leefomgeving in dit gebied en daarbij hoort een transformatieplan voor het pand, om tot structurele en blijvende woonvormen te komen. Hierdoor is verlenging niet mogelijk.

¹⁶ De ICL-bijdrage is voor de kosten die voortvloeien uit de ruime aanleg van de openbare ruimte zoals die door de Rijksoverheid aan de gemeente is meegegeven, en de achterblijvende inwonersgroei.

2.2.3. Conclusie

De gemeente Lelystad beschikt zelf niet over de volledige gegevens van het aantal Arbeidsmigranten dat in Lelystad woont en werkt. De prognoses opgesteld door Decisio vormen een basis om een inschatting te maken voor het aantal benodigde huisvestingslocaties. Wel is duidelijk dat er in Lelystad onvoldoende huisvestingslocaties voor Arbeidsmigranten zijn.

2.3. Veiligheid

Ten aanzien van Arbeidsmigranten ziet team Veiligheid enerzijds toe op de bescherming van de Arbeidsmigranten (het voorkomen en aanpakken van ondermijning zoals mensenhandel, uitbuiting en prostitutie) en anderzijds heeft Veiligheid een aantal instrumenten om de problematiek die kan voortvloeien uit huisvesting van Arbeidsmigranten aan te pakken. De belangrijkste instrumenten worden hieronder toegelicht.

2.3.1. Wet- en regelgeving

Wet aanpak Woonoverlast

Op 1 juli 2017 is de Wet aanpak woonoverlast in werking getreden. Met de komst van deze wet hebben gemeenten meer mogelijkheden gekregen om woonoverlast aan te pakken. Door de wet hebben burgemeesters de mogelijkheid gekregen om specifieke gedragsaanwijzingen te geven aan overlastgevers. Het vergroot hiermee de wettelijke mogelijkheden voor gemeenten, bij de aanpak van woonoverlast.

Lelystad heeft deze wet verder vertaald in de beleidsregel Wet aanpak woonoverlast Lelystad 2018, met als doel om de ernstige en herhaaldelijke hinder van woonoverlast te beëindigen en het woongenot van alle betrokken partijen te verbeteren of te herstellen.

De wet en het beleid bieden een ultimatum remedium ter beëindiging van woonoverlast. Binnen de gemeente Lelystad zijn de wet en het beleid nog niet ingezet bij een casus inzake huisvesting van Arbeidsmigranten.

Wet Bibob

Het doel van de Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur, ook wel Wet Bibob genaamd, is het voorkomen dat de gemeente strafbare activiteiten faciliteert en/of dat onrechtmatig verkregen voordeel wordt gebruikt. De Wet Bibob is een (preventief) bestuursrechtelijk instrument. Als er een ernstig gevaar dreigt dat bijvoorbeeld een vergunning wordt misbruikt, kan de bevoegde overheidsinstantie de aanvraag weigeren of de afgegeven vergunning intrekken. Dit gebeurt door een Bibob-toets uit te voeren naar de integriteit van de betrokkene en diens omgeving. Overigens geldt de Wet Bibob niet alleen voor vergunningen, maar wordt ook toegepast op overheidsopdrachten, vastgoedtransacties en subsidies.

Zo wordt voorkomen dat de overheid criminele activiteiten faciliteert en wordt bovendien de concurrentiepositie van bonafide ondernemers beschermd. Om de mate van gevaar te bepalen, kan de overheidsinstantie een advies aanvragen bij het Landelijk Bureau Bibob (LBB).

De gemeente Lelystad heeft in de Beleidsregels toepassing Wet Bibob gemeente Lelystad 2023 vastgelegd op welke wijze zijn uitvoering geven aan de discretionaire bevoegdheden die opgenomen zijn in de wet. In deze beleidsregel is aangegeven dat de Wet Bibob wordt toegepast als er sprake is van een vastgoedtransactie voor woonruimte van arbeidsmigranten. Als het gaat om een aanvraag van een omgevingsvergunning kan de Wet Bibob worden toegepast als er twijfels zijn over de aanvrager. Dat moet blijken uit een voortoets waarbij er onderzoek wordt gedaan naar openbare bronnen.

Integraal veiligheidsplan 2023-2026 Lelystad

In Lelystad wordt samengewerkt met verschillende partijen om Lelystad in brede zin veilig te houden. Dit gebeurt in het kader van de uitvoering van het integraal Veiligheidsplan (hierna Veiligheidsplan). Het plan is gemaakt op basis van het Raadsakkoord, input van bewoners via bevolkingsenquêtes, politiecijfers, de evaluatie van het vorige plan, een veiligheidsanalyse, afstemming met de regionale veiligheidsstrategie en andere beleidsplannen, zoals Preventie met Gezag en de Maatschappelijke agenda.

In het Veiligheidsplan worden zo'n 116 activiteiten toegelicht die gezamenlijk moeten leiden tot veiliger Lelystad. Zoals aangeven hiervoor, is het veiligheidsplan van belang voor Arbeidsmigranten omdat daarmee ook wordt ingezet op het voorkomen en aanpakken van mensenhandel, uitbuiting en prostitutie, waar Arbeidsmigranten slachtoffer van kunnen zijn.

Eén van de prioriteiten van het Veiligheidsplan is de aanpak van ondermijning. Op dat gebied wordt er ingezet op onder andere:

- **Flevolandse norm:** Het doel van de Flevolandse Norm is het gezamenlijk en op slagvaardige wijze barrières opwerpen tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit. De provincie en de Flevolandse gemeenten trekken samen op om slagvaardig op te treden tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit. De gemeente gaat participeren in de werkgroep Flevolandse norm 2.0, waarbij een nieuwe Flevolandse norm wordt geformuleerd;
- **Ondermijning op bedrijventerreinen:** De gemeente Lelystad heeft ingezet op de aanpak van ondermijning op bedrijventerreinen. Er zijn verschillende integrale controles georganiseerd en Lelystad heeft een analysetool ontwikkeld om hotspots te detecteren. Ook zetten we extra toezicht en handhaving in, waaronder extra formatie voor een speciale boa voor de bedrijventerreinen/buitengebied. Tijdens deze controles zal er ook aandacht zijn voor signalen van arbeidsuitbuiting en andere vormen van uitbuiting, zoals mensenhandel. Verder zal op illegale kamerverhuur worden gehandhaafd;
- **Aanpak van mensenhandel:** Het college heeft op 18 juli 2023 het ambitie plan Mensenhandel vastgesteld. De ambities van dit plan zijn op 17 oktober 2023 vastgesteld door de raad .

2.3.2. Conclusie

Vanuit veiligheid zijn er verschillende instrumenten beschikbaar om de problematiek omtrent de huisvesting van Arbeidsmigranten integraal aan te pakken.

2.4. Handhaving

Ter bevordering van een veilige, duurzame en gezonde woon-, werk- en leefomgeving heeft de wetgever bepaald dat elke gemeente beschikt over handhavingsinstrumenten voor de naleving van de vastgestelde regels. Ook wordt elke gemeente ruimte geboden om eigen handhavingsbeleid op te stellen en stelt de raad vast welke prioritering daarin dient te worden aangebracht. Handhaving moet niet enkel worden gezien als het afdwingen met sancties, maar als het gehele proces van opstellen van duidelijke regelgeving, voorlichting, advisering, toezicht, bemiddeling en sanctionering. Toezicht is daarbij vooral bedoeld om na te gaan of conform de vastgestelde regels wordt gehandeld. Is dat niet het geval, dan wordt actie ondernomen om de situatie weer in overeenstemming met de regels te brengen.

Handhaving houdt toezicht op de naleving van de geldende wet- en regelgeving. Handhaving kijkt graag mee wanneer regels worden opgesteld, in bijvoorbeeld beleidsstukken, om te bekijken of de handhaving van regels uitvoerbaar is.

Handhaving is relevant voor het vraagstuk van integrale aanpak huisvesting Arbeidsmigranten. In het De Uitvoerings- en handhavingsstrategie Lelystad 2024-2028 staat dat de aanpak van illegale kamer bewoning bestuurlijke prioriteit heeft¹⁷. In de gemeente Lelystad is het dankzij het Parapluplan Algemene regels woningsplitsing en kamer bewoning Lelystad niet meer mogelijk, behoudens uitzonderingsgevallen, om een woning kamergewijs te verhuren of te bewonen in een andere situatie dan een huishouden en de bijzondere woonvormen zoals beschreven in het Parapluplan. Op basis van de controles van inspecteurs handhaving schatten zij in dat Arbeidsmigranten oververtegenwoordigd zijn bij illegale kamerverhuur.

2.4.1. Wet- en regelgeving

Voor de toepasbare wet –en regelgeving verwijzen wij naar paragraaf 2.2.1. In deze paragraaf vindt u de wet- en regelgeving voor huisvesting die de basis is op grond waarvan kan worden gehandhaafd.

2.4.2. Illegale kamerverhuur

De gemeente Lelystad heeft regelgeving om te handhaven op illegale kamerverhuur en illegale woningsplitsing. Met de komst van de Huisvestingsverordening en de Wet goed verhuurderschap heeft de gemeente extra regelgeving om de huisjesmelkers aan te pakken. Momenteel beperkt handhaving zich tot illegale kamerverhuur, illegale woningsplitsing en overlast. De overlast die omwonenden ervaren, ziet vaak (maar niet enkel) op vervuiling, geluidsoverlast, nachtelijk geluid door nachtdiensten, parkeerdruk in de wijk.

¹⁷ VTH = Vergunningen, toezicht en handhaving.

Als omwonenden of onze handhavers melding maken van mogelijke illegale kamerverhuur, gaan de inspecteurs handhaving een woning controleren. Indien blijkt dat er sprake is van illegale kamerverhuur, start de handhavingprocedure. Het uiteindelijke resultaat van een handhavingprocedure is, in het geval de gemeente in het gelijk wordt gesteld, dat de bewoners de woning moeten verlaten. Voor Arbeidsmigranten betekent dit dat zij hun huisvesting kunnen verliezen en op zoek gaan naar nieuwe huisvesting. De kans is daarbij groot dat het wederom illegale kamerverhuur betreft. De geschetste procedure vergt veel handhavingscapaciteit van inspecteurs handhaving, handhavingjuristen en boa's. De handhavingscapaciteit is niet toereikend om alle meldingen van illegale kamerverhuur binnen een redelijke termijn op te pakken en af te handelen. Het feit dat illegale kamerverhuur zich verspreid door de hele stad afspeelt, maakt handhaving complex.

Alleen al in 2022 kwamen er 206 meldingen van illegale kamerverhuur bij, een stijging van 31% ten opzichte van 2021¹⁸. Op 1 augustus 2023 stonden er circa 260 dossiers open van illegale kamerverhuur die nog moeten worden afgehandeld. Volgens inschatting van de inspecteurs handhaving gaat het bij drie op de vier dossiers van illegale kamerverhuur aan Arbeidsmigranten. Gemiddeld zou het daarbij gaan om 4 Arbeidsmigranten per dossier, zo is de inschatting. Dit zou betekenen dat er op dit moment ongeveer 800 Arbeidsmigranten in Lelystad verblijven waarvan vermoed wordt dat ze woonachtig zijn in een illegale situatie. Precieze percentages zijn niet bekend, omdat dit niet geregistreerd wordt in de rapportages van de inspecteurs handhaving. Voor handhaving maakt het niet uit aan wie er illegaal wordt verhuurd. Er is overigens wettelijk geen belemmering om dat intern vast te leggen, maar in de uitvoering is dat lastiger. Enerzijds omdat het extra werk betreft voor een afdeling waar de capaciteit al onder druk staat, terwijl het voor de handhavers niet relevant is wie de illegale huurders zijn. Het is de verhuurder waar de handhaving op gericht is. Anderzijds is in het huidige registratiesysteem niet voorzien om dergelijke variabelen eenduidig en consistent vast te leggen.

Door te handhaven op illegale kamerverhuur, zonder het bieden van een alternatief, verplaatsen de Arbeidsmigranten zich. Met de verwachte groei van het aantal Arbeidsmigranten in Lelystad en het steeds verder inperken van legale verhuur (opkoopbescherming) mag verwacht worden dat illegale kamerverhuur zal toenemen, als geen huisvestingslocaties voor Arbeidsmigranten worden gecreëerd.

2.4.3. Legale huisvesting

Lelystad heeft op dit moment één locatie waar Arbeidsmigranten gehuisvest zijn. Maerlant 10-14 (Lelycentre) is een tijdelijke huisvestingslocatie voor Arbeidsmigranten waar ca. 300 personen verblijven. Deze personen werken in de regio: bij agrarische bedrijven, distributiecentra en bij de strijfabriek van Inditex. Het contract, dat VDVI heeft overgenomen van een eerdere verhuurder, loopt in 2025 af. De gemeente Lelystad is geen eigenaar van deze grond.

Ook is er nog particuliere kamerverhuur in woonwijken, die zijn vergund voordat het kamerverhuur verbod inging. Op peildatum 2019 waren er 125 vergunningen verleend voor kamerverhuur. Daarnaast was voor 53 adressen een aanvraag woningsplitsing verleend, wat

¹⁸ Jaarverslag VTH 2022.

in totaal tot 168 adressen heeft geleid. Deze adressen vallen niet onder kamerverhuur omdat het om Zelfstandige woonruimte gaat. Deze 115 extra woningen kunnen nog steeds worden verhuurd, tenzij nu bij verkoop de opkoopbescherming geldt voor die woning. Na 2019 is het verbod op kamerverhuur en woningsplitsing ingegaan. Zowel bij de genoemde 125 adressen voor kamerverhuur als de 115 extra woningen kunnen Arbeidsmigranten wonen, maar daar hebben we geen zicht op. Bij legale verhuur is er ook een rol voor handhaving door periodieke controle (proactief) en via meldingen (reactief), zoals via Fixi, Meldpunt goed verhuurderschap of via andere kanalen. Bij legale kamerverhuur kunnen ook illegale situaties aangetroffen worden, zoals afwijkingen van de vergunning (meer kamers verhuurd dan toegestaan) en onvoldoende brandveiligheid.

2.4.4. Conclusie

Met de verwachte groei van Arbeidsmigranten zonder extra huisvestingslocaties voor deze groep, zal het aantal illegale woonsituaties toenemen. Dit zal extra capaciteit vergen voor handhaving. Ook bij legale verhuur is er een rol voor handhaving door periodieke controle (proactief) en via meldingen (reactief).

2.5. Gebruik van voorzieningen in sociaal domein

Arbeidsmigranten die wonen en werken in Lelystad kunnen een beroep doen op verschillende voorzieningen in Lelystad. Als het gaat om het Welzijn van Arbeidsmigranten, dan is er sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid met (grote) werkgevers, uitzendbureaus, verhuurders, gemeente en maatschappelijke en welzijnsorganisaties. In deze paragraaf wordt uiteengezet welke voorzieningen van toepassing zijn voor op Arbeidsmigranten.

2.5.1. Informatievoorziening

Momenteel is er binnen de gemeente Lelystad geen informatie voorziening in vreemde talen. Er is dus ook geen informatie beschikbaar die specifiek gericht is op Arbeidsmigranten.

2.5.2. Zorg, welzijn en vrijetijdsbesteding

Arbeidsmigranten in de gemeente Lelystad kunnen gebruik maken van de bestaande voorzieningen die onder zorg en welzijn vallen, zoals de huisarts en tandarts. Met een toestroom van Arbeidsmigranten zal de bestaande druk op de zorg en welzijn voorzieningen worden vergroot. Zorg- en welzijnsprofessionals lopen vaak tegen een taalbarrière aan die het moeilijk maakt om met de migranten te communiceren. Dit maakt het ingewikkeld om de Arbeidsmigranten te helpen. Ook hebben Arbeidsmigranten weinig kennis van het Nederlandse zorgsysteem. De taalbarrière en het gebrek aan kennis/informatie over het zorgsysteem kan ervoor zorgen dat Arbeidsmigranten zorg vermijden. De mensen kunnen in hun vrije tijd gebruik maken van sportvoorzieningen, culturele activiteiten, verenigingen. De taal kan een drempel zijn om te ontdekken welke vrijetijdsvoorzieningen er mogelijk zijn en/of hoe men daar gebruik van kan maken.

2.5.3. Onderwijs

De toename van het aantal Arbeidsmigranten zal ook zorgen voor een toename van het aantal schoolgaande kinderen van Arbeidsmigranten. Dit geldt naar verwachting voor de Arbeidsmigranten die voor langere tijd (> 3 jaar) gaan wonen in Lelystad. In 2022 was 10% van het geschatte aantal Arbeidsmigranten jonger dan 18 jaar.

Als ouders en kinderen nog maar kort in Nederland zijn en kinderen naar school gaan, kan dit problemen opleveren in de communicatie tussen ouders en leerkrachten. Bij oudere kinderen is het gevaar aanwezig dat zij achterop raken door een gebrekkige beheersing van de Nederlandse taal. Hierdoor is er een verhoogd risico op uitval en wordt een succesvolle aansluiting bij leeftijdgenoten belemmerd. Kennis over het schoolsysteem is in belang van het kind.

Op basis van de inschatting van het aantal in Lelystad woonachtige Arbeidsmigranten in 2030 en 2035, zijn naar verwachting zes tot acht extra klassen nodig in het basisonderwijs en/of voortgezet onderwijs.

Voor de volwassen Arbeidsmigranten kan het niet of slecht beheersen van de Nederlandse taal op de werkvloer en in het publieke leven een belemmering zijn.

Het is dan ook gewenst om in overleg met de werkgevers en de onderwijsinstellingen een aanbod voor Nederlands als tweede taal en/of taal op de werkvloer te organiseren.

Tabel 2 Onderwijsbehoefte van Arbeidsmigranten in de gemeente Lelystad

Verblijfsduur ¹⁹	Onderwijsbehoefte
Shortstay (0 tot 12 maanden, die tijdelijk verblijven)	Bij de Arbeidsmigranten die kort verblijven zal de behoefte aan onderwijs of ontwikkeling minomaal zijn. Vanuit de werkgever zal actief een introductieprogramma en zo nodig (korte) opleiding veilig werken aangeboden kunnen worden.
Mid stay (1-3 jaar, die zich niet permanent vestigen)	Voor volwassenen zijn cursussen voor anderstaligen om de Nederlandse taal te leren gewenst. Daarnaast is er naar verwachting behoefte aan functiegerichte en werkplekgerichte opleidingen om de productiviteit en zelfstandigheid te vergroten. Deze zullen door de werkgever georganiseerd en aangeboden kunnen worden.
Longstay (>3 jaar, die zich permanent vestigen)	Arbeidsmigranten die zich permanent willen vestigen zullen voor zichzelf maar wellicht ook voor hun partner en/of kinderen aanspraak willen maken op voorschoolse educatie of onderwijsvoorzieningen. Voor leerlingen van het basisonderwijs is er de taalschool, voor leerlingen van het voortgezet onderwijs de ISK-programma's, voor volwassenen zijn er cursussen voor anderstaligen ²⁰ . Daarnaast is er naar verwachting behoefte aan functiegerichte en werkplekgerichte opleidingen, ook gericht op doorontwikkeling om de productiviteit en zelfstandigheid te vergroten, alsook de interne doorstroom te vergroten.

2.5.4. Inkomensondersteunende voorzieningen

Het percentage Arbeidsmigranten dat na het verliezen van hun baan een aanvraag voor een bijstandsuitkering of andere sociale voorziening doet is minimaal, en is alleen van toepassing op longstay en mid stay Arbeidsmigranten, en dan ook voor bepaalde tijd en onder voorwaarden. Als eerste voorliggende inkomensvoorziening ontvangt een klein percentage van deze groep bij verlies van inkomen een WW-uitkering van het UWV onder bepaalde condities. Slechts 7% van de WW-gerechtigden stroomt door naar een bijstandsuitkering. Naar verwachting zal een gering aantal Arbeidsmigranten rechtmatig aanspraak kunnen maken op een bijstandsuitkering of bijzondere bijstand.

2.5.5. Conclusie

Goede informatievoorziening voor Arbeidsmigranten is essentieel. Zo weten de Arbeidsmigranten hoe ze toegang kunnen krijgen tot zorg- en welzijnsvoorzieningen of vormen van vrijetijdsbesteding vinden. Momenteel is de informatievoorziening voor Arbeidsmigranten onvoldoende aanwezig.

Met een toestroom van Arbeidsmigranten zal de vraag naar zorg en welzijnsvoorzieningen worden vergroot. De toename van het aantal Arbeidsmigranten zal ook zorgen voor een toename van het aantal schoolgaande kinderen van Arbeidsmigranten en een toename van de vraag naar taalvoorzieningen of functiegerichte scholing.

¹⁹ Definitie van Kenniscentrum Arbeidsmigranten

²⁰ ISK = Internationale Schakelklas.

3. Uitdagingen en oplossingsrichtingen

In dit hoofdstuk is in kaart gebracht wat nodig is om de huidige en toekomstige uitdagingen rond Arbeidsmigranten het hoofd te kunnen bieden. Elke paragraaf van dit hoofdstuk begint met de relevante uitdaging(en) uit hoofdstuk 1 en de conclusie(s) uit hoofdstuk 2. Vervolgens wordt (voor zover van toepassing) aangegeven wat de visie en uitgangspunten zijn, waarna wordt aangegeven of en zo ja op welke onderdelen het gewenst is om het vigerende beleid aan te vullen of te wijzigen. Elke paragraaf wordt afgesloten met het in kaart brengen van de relatie tussen het in de paragraaf besproken aandachtsgebied en de andere aandachtsgebieden.

Voor het aanvullen of wijzigen van beleid geldt dat dit ingegeven is door de ervaringen die beleidsmedewerkers wonen, handhaving, economische zaken en veiligheid de afgelopen jaren hebben opgedaan en die weergegeven zijn in de conclusies in hoofdstuk 2.

3.1. Registratie

3.1.1. Uitdagingen

Uit hoofdstuk 1 en 2 blijkt dat er voor aandachtsgebied Registratie van Arbeidsmigranten de volgende uitdagingen zijn:

- Hoe stimuleer je dat Arbeidsmigranten zich in het RNI-register of BRP gaan inschrijven;
- Omdat het niet mogelijk is om in de BRP te registreren dat een inwoner arbeidsmigrant is, is onbekend hoeveel Arbeidsmigranten er nu in Lelystad verblijven en hoeveel dat er in de toekomst zullen zijn;
- De gemeente Lelystad loopt geld mis van de Rijksoverheid uit het gemeentefonds, indien een Arbeidsmigrant zich niet inschrijft in de BRP.
- De geschatte toename van Arbeidsmigranten vraagt uitbreiding van de capaciteit van de Stadswinkel en de daarbij behorende (bij)scholing.

3.1.2. Uitgangspunten

Het college van burgemeester en wethouders is eindverantwoordelijk voor de kwaliteit van de persoonsgegevens van de eigen ingezetenen.

Het is nodig dat werkgevers Arbeidsmigranten ondersteunen bij de inschrijving in het RNI-register en/of het BRP-register. Werkgevers en verhuurders moeten bereid zijn om samen met de gemeente actief de Arbeidsmigranten te informeren en te stimuleren om zich te registreren en bij terugkeer naar het land van herkomst (of verhuizing naar een andere gemeente) te wijzen op uitschrijving en/of het doorgeven van een verhuisbericht. Dit geldt zowel voor bedrijven die zich nieuw vestigen in Lelystad als voor bestaande bedrijven die uit willen breiden. De arbeidsmigrant blijft wel zelf verantwoordelijk voor registratie maar werkgevers zullen bereid moeten zijn de inschrijving in de BRP te faciliteren door erop te wijzen dat het van belang is dat de arbeidsmigrant zich daadwerkelijk laat inschrijven. Het is ook belangrijk dat de Stadswinkel zo spoedig mogelijk betrokken wordt bij het faciliteren van de registratie in de BRP van die Arbeidsmigranten die voor registratie in aanmerking komen.

Werkgevers en uitzendbureaus zullen ook bereid moeten zijn om Arbeidsmigranten bij werving in het thuisland en/of bij aankomst in Nederland te informeren over de wettelijke verplichtingen inzake registratie in de BRP of de RNI en de bijbehorende rechten en plichten. Het is van belang dat er tools en handreikingen ontwikkeld worden voor werkgevers en Arbeidsmigranten (in meerdere talen) die via de loketten van de Stadswinkel beschikbaar worden gesteld.

Het is ook belangrijk dat er energie gestoken wordt in het eenvoudiger maken van de registratie voor de Arbeidsmigranten in de BRP en hen te informeren waarom registratie een toegevoegde waarde heeft en tot welke rechten en plichten dit leidt. Idealiter komt er een loket voor Arbeidsmigranten, waarbij er bijvoorbeeld ook een koppeling is met de belastingdienst en Arbeidsmigranten vanaf de eerste werkdag in de BRP worden ingeschreven.

Het realiseren van de inschrijving van alle in Lelystad wonende Arbeidsmigranten betekent meer inkomsten van de Rijksoverheid uit het gemeentefonds voor de gemeente Lelystad.

Het is van belang dat er een goede samenwerking tussen de verschillende toezichthouders/handhavers met de toezichthouder BRP is.

3.1.3 Gewenste/benodigde aanvullingen van het beleid voor het oplossen van de uitdagingen

In zowel de Beleidskaders Huisvesting als dit syntesedocument wordt gesproken over registratie bij de gemeente, in de BRP. Uit hoofdstuk 2 van dit document blijkt echter dat het niet alleen gaat om registratie in de BRP maar ook in het RNI-register. Daarom is het gewenst dat het huidige Beleidskader huisvesting arbeidsmigranten 8 aangevuld wordt:

- Aanvulling op Beleidskader huisvesting arbeidsmigranten 8: Met verhuurders van Arbeidsmigranten worden afspraken gemaakt die bijdragen aan de registratie van deze doelgroep bij de gemeente of inschrijving in het RNI-register.

Het is gewenst om Doelstelling 19 van het Beleidsdocument BRP, onderdeel 1a als volgt aan te vullen:

- Aanvulling Doelstelling 19, onderdeel 1a:
 - ✓ Met verhuurders van Arbeidsmigranten wordt besproken dat zij periodiek, minimaal 1x per kwartaal, de gemeente informeren hoeveel Arbeidsmigranten in de door hen beheerde locatie(s) verblijven en hoeveel instroom en uitstroom er in de afgesproken periode is geweest; Met grote werkgevers en uitzendbureaus van Arbeidsmigranten worden afspraken gemaakt dat zij periodiek, minimaal 1x per kwartaal, in gesprek gaan met de gemeente;
 - ✓ Met verhuurders en werkgevers wordt besproken dat zij de Arbeidsmigranten erop wijzen dat zij bij de registratie in de BRP verplicht zijn de huurovereenkomst te laten zien bij inschrijving.

3.1.4 Relatie met andere aandachtsgebieden

Registratie van Arbeidsmigranten heeft een nauwe relatie met Huisvesting en Huisvestingslocaties. Aandachtsgebied Huisvesting en Huisvestingslocatie is uitgewerkt in paragraaf 3.2.

3.2 Huisvesting en Huisvestingslocaties

3.2.1. Uitdagingen

Uit hoofdstuk 1 en 2 blijkt dat er voor aandachtsgebied Huisvesting en Huisvestingslocaties van/voor Arbeidsmigranten de volgende uitdagingen zijn:

- Bedrijven leggen hun vraag voor huisvestingslocaties voor short- en mid stay Arbeidsmigranten bij de gemeente Lelystad neer;
- Er is een tekort aan kwalitatief goede legale huisvestingslocaties voor short- en mid stay Arbeidsmigranten in de gemeente Lelystad;
- Lelystad heeft één tijdelijke huisvestingslocatie voor Arbeidsmigranten waarvan het contract in 2025 afloopt. Indien het contract niet verlengd wordt zullen de bewoners zich elders moeten huisvesten. Dat is de verantwoordelijkheid van de bewoner zelf. De vraag is, gezien de locatie waar zij werken, het wenselijk is dat zij zich huisvesten in Lelystad;
- Het vinden van geschikte (gemeentelijke) bouwlocaties voor de realisatie van huisvesting voor short- en mid stay Arbeidsmigranten is niet eenvoudig;
- Initiatiefnemers dienen soms plannen in voor de realisatie van huisvesting voor Arbeidsmigranten die vanwege geldende regels en beleid niet kunnen worden gerealiseerd en/of niet omarmd worden door de omgeving (omgeving vreest bijvoorbeeld voor veiligheid en overlast);
- Bij de realisatie van nieuwe huisvestingslocaties voor short- en mid stay Arbeidsmigranten is het wenselijk dat rekening gehouden wordt met de woonwensen van de Arbeidsmigranten;
- Op kamer bewoning handhaven, zonder een alternatief aan te bieden, kan leiden tot ongewenste verplaatsing van Arbeidsmigranten van woning naar woning;
- Het ontbreken van exacte gegevens over het aantal Arbeidsmigranten dat in Lelystad woont en werkt, zorgt ervoor dat er slechts schattingen gedaan kunnen worden over het aantal benodigde huisvestingslocaties op dit moment en in de toekomst.

3.2.2. Uitgangspunten

Momenteel zijn de huisvestingslocaties voor in Lelystad werkzame Arbeidsmigranten ontoereikend. Er is sprake van een landelijk woningtekort en daar heeft ook deze specifieke doelgroep mee te maken. Short- en mid stay Arbeidsmigranten zijn afhankelijk van hun werkgever of uitzendbureau en hebben het moeilijk om goede en legale huisvesting te vinden. De behoefte aan kwalitatief goede huisvestingslocaties voor Arbeidsmigranten is dan ook groot.

In Nederland was het gebruikelijk dat de werkgever in de huisvesting van Arbeidsmigranten voorziet. Om afhankelijkheid van de werkgever tegen te gaan en misstanden te voorkomen moeten, volgens de richtlijnen van het aanjaag team Roemer, het arbeidscontract en het

huurcontract losgekoppeld worden. Dit heeft als gevolg dat bedrijven bij de gemeente aankloppen met hun vraag voor huisvestingslocaties voor Arbeidsmigranten.

De gemeente Lelystad bouwt zelf geen woningen voor de huisvesting van short- en mid stay Arbeidsmigranten. Zij faciliteert initiatiefnemers en brengt zo mogelijk woningbouwlocaties op de markt met als doel huisvesting voor Arbeidsmigranten te realiseren. De gemeente bespreekt met initiatiefnemers, maar ook met partijen als werkgevers, uitzendbureaus en woningcorporaties de eventuele behoefte aan huisvesting, en maakt zo mogelijk afspraken over de huisvesting, voor zover deze afspraken binnen de geldende (beleids)regels gemaakt kunnen worden.

De gemeente heeft er ook vanuit veiligheids- en handhavingsperspectief belang bij dat er een kwalitatief goed aanbod van huisvesting is voor deze doelgroep. Doordat er sprake is van een woningtekort kunnen Arbeidsmigranten in illegale situaties terecht komen. Hierdoor *kunnen* problemen met openbare orde en handhaving ontstaan maar dat hoeft niet als er geen sprake is van overlast. Wanneer gehandhaafd wordt op bijvoorbeeld kamerverhuur, zonder dat er een alternatief voorhanden is, kan dit leiden tot ongewenste verplaatsing van woning naar woning. Het is belangrijk voor een goede balans ten aanzien van de leefbaarheid in bestaande wijken en buurten, partijen te stimuleren voldoende, veilige en kwalitatief passende huisvesting voor Arbeidsmigranten binnen de gemeente Lelystad te realiseren. Wanneer huurders zich laten registreren in de BRP kan kamerverhuur sneller gesignaleerd worden. Een ander uitgangspunt is dat in Lelystad werkzame Arbeidsmigranten ook zoveel mogelijk in Lelystad kunnen wonen om zo verkeersbewegingen te reduceren. Dit geldt niet alleen voor shortstay maar ook voor mid stay Arbeidsmigranten.

Als het gaat over de huisvesting van Arbeidsmigranten spelen de volgende thema's een rol:

1. *Leefbaarheid*

Leefbaarheid en veiligheid zijn belangrijke aspecten als het gaat om goed kunnen wonen. Uit onderzoek blijkt dat inwoners van Lelystad over het algemeen tevreden zijn over hun woning en wijk. Huisvesting van (short- en mid stay) Arbeidsmigranten in woningen in bestaande woonwijken is ongewenst. Deze vorm van tijdelijke huisvesting kan leiden tot verdringing op de reguliere woningmarkt en mogelijk risico op overbewoning en parkeeroverlast. Vanwege de toenemende weerstand van inwoners vanwege overlast besloot de gemeenteraad in 2020 geen nieuwe situaties van verkamering en woningsplitsing toe te staan.

Uit de woonvisie blijkt dat we zoeken naar een evenwicht met gemixte wijken en voldoende draagkrachtige bewoners, bij voorkeur gemixte woonmilieus voor jong en oud. Dit betekent ook dat er in woonwijken aandacht moet zijn voor een goede spreiding van verschillende bevolkingsgroepen, zowel reguliere inwoners als bijzondere aandachtsgroepen zoals long stay Arbeidsmigranten.

Conform de aanbevelingen van aanjaagteam Roemer mogen in particuliere woningen maximaal vier volwassen Arbeidsmigranten wonen. Uitzonderingen hierop zijn mogelijk op basis van voorwaarden (bijvoorbeeld omvang woning, aantal kamers en/of parkeernormen). Verhuurders en bewoners kunnen worden aangesproken op uitstraling van het pand, de tuin, achterstallig onderhoud en geluidsoverlast. Waar nodig wordt extra handhaving ingezet in de

woonwijk. Deze aanbevelingen gelden enkel voor kamerverhuur die zijn toegestaan (middels een vergunning) voordat het kamerverhuur en splitsingsverbod is ingegaan.

Voor illegale situaties geldt het volgende:

- Het is van belang om deze situaties in beeld te hebben ten behoeve van de leefbaarheid in de woonwijken;
- De prioriteit ligt bij het realiseren van huisvestingslocaties voor Arbeidsmigranten. Wanneer voldoende locaties zijn gerealiseerd, dat wil zeggen dat het aantal beschikbare bedden in overeenstemming is met het aantal arbeidsmigranten dat in Lelystad woont en werkt, kan adequaat ingezet worden op handhaving van illegale huisvesting in de woonwijken.

Huisvestingslocaties

In Nederland is geen consensus over het antwoord op de vraag of Arbeidsmigranten het beste binnen of buiten de bebouwde kom of dicht bij de werklocatie of dicht bij voorzieningen gehuisvest moeten worden. Het heeft de voorkeur dat het type huisvesting past bij het type werk en de lengte van de periode waarin de werkzaamheden plaatsvinden. Daarnaast is het wenselijk dat Arbeidsmigranten de mogelijkheid hebben om zelf te kiezen waar ze willen wonen. Ook is het belangrijk dat, voor zover mogelijk, de huisvestingslocaties een goed woon- en leefklimaat hebben en aansluiten op de woonwensen van de arbeidsmigrant. Om dit in beeld te krijgen zijn de publicaties van het Kenniscentrum Arbeidsmigranten alsmede de aanbevelingen van aanjaagteam Roemer van belang. Naast deze aanbevelingen is aandacht voor vrijetijdsbesteding ook een aspect om rekening mee te houden.

Initiatieven

Initiatieven voor de huisvesting van Arbeidsmigranten kunnen worden ingediend via het loket Nieuwe Initiatieven bij de gemeente Lelystad. Verschillende interne en externe disciplines beoordelen het initiatief voordat er een advies uitgebracht wordt aan de stuurgroep Nieuwe Initiatieven. De stuurgroep neemt het besluit of een initiatief kansrijk wordt geacht en het voor de initiatiefnemer de moeite is om kosten te maken t.b.v. het indien van een aanvraag voor de diverse vergunningen.

Voorwaarden huisvestingslocaties

Nieuwe ontwikkelingen van huisvestingslocaties mogen zowel plaatsvinden in het stedelijk gebied als buiten de bebouwde kom. De gemeenteraad heeft als kaderstellend uitgangspunt vastgesteld 'locaties voor huisvesting van Arbeidsmigranten dienen binnen bereik van voorzieningen te liggen' (de Beleidskaders Huisvesting staan in paragraaf 2.2.1 van dit document). Hiervan kan mogelijk worden afgeweken als voorzieningen op de locatie zelf worden gerealiseerd. De gemeenteraad neemt hierover het besluit. Huisvesting van Arbeidsmigranten op agrarische percelen zonder passend bouwvlak is in de gemeente Lelystad, onder voorwaarden, beperkt mogelijk. Dit betreft maatwerk, in nauwe afstemming met de provincie Flevoland.

(Grootschalige) Huisvestingslocaties buiten de bebouwde kom moeten passen of ingepast worden in de omgeving. Daarnaast moet voldoende parkeergelegenheid op eigen terrein worden gerealiseerd. Vooraf worden met de initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt over de bouw, het gebruik en beheer ten aanzien van de huisvestingslocatie.

Er mogen bij huisvestingslocaties buiten de bebouwde kom geen belemmeringen ontstaan voor omliggende functies die mogelijk zijn binnen het geldende bestemmingsplan. Om het forensenverkeer in de stad tegen te gaan, heeft het de voorkeur huisvesting dicht bij de werklocatie te realiseren.

Huisvestingsplan

Elke huisvestingslocatie stelt, conform de Beleidskaders Huisvesting, een 24/7 huisvestings- of beheerplan op. Het ter plekke beschikbaar zijn van een beheerder die zorgdraagt voor 24/7 service aan de bewoners is belangrijk. Deze beheerder is tevens contactpersoon voor de gemeente. Het bijhouden van een verblijfsregister is verplicht bij shortstay huisvesting (op grond van artikel 438 Wetboek van Strafrecht (WvS) en 2.38 APV). Planologisch gezien wordt huisvesting voor arbeidsmigranten niet aangemerkt als wonen maar als een logiesfunctie en daarmee valt het onder het WvS en de APV. Inschrijven in de BRP is verplicht bij mid stay huisvesting (op grond van artikel 2.38 Wet BRP).

Flexwonen

Op plaatsen waar nog geen permanente huisvesting mogelijk is, kan tijdelijke huisvesting in de vorm van flexwoningen een optie zijn. Voor flexwoningen wordt een kortere vergunningenprocedure doorlopen, waardoor realisatie sneller plaatsvindt. De initiatiefnemer is verantwoordelijk en draagt net als bij reguliere huisvestinglocaties zorg voor 24/7 beheer en toezicht. Als er vanwege laagconjunctuur op de woning- en of arbeidsmarkt in de toekomst minder vraag is naar Arbeidsmigrantenhuisvesting kunnen flexwoningen worden getransformeerd of verplaatst. Dit is het geval indien de technische levensduur van de flexwoning niet verstreken is (levensduur tussen de 25 en 50 jaar).

Omgeving betrekken

Op grond van de Omgevingswet is participatie verplicht en daarom moet de omgeving bij nieuwbouw en/of herontwikkeling betrokken worden. Ook bij tijdelijke huisvesting en/of transformatie van een locatie moet de omgeving worden betrokken.

Bibob

De gemeente Lelystad kan voordat er een vergunning of subsidie aan een initiatiefnemer wordt verleend of voordat er een vastgoedtransactie of overheidsopdracht wordt aangegaan een Bibob toets uitvoeren.

Onderzochte locaties

Het vinden van geschikte (gemeentelijke) bouwlocaties voor de realisatie van huisvesting voor Arbeidsmigranten (binnen het bereik van voorzieningen) is niet eenvoudig. In 2022 zijn 24 locaties/gebieden voor mogelijke huisvesting van Arbeidsmigranten (globaal) onderzocht. Een derde deel (8) betreft een grondpositie van de gemeente maar het overgrote deel van de (potentiële) locaties (16) betreft grondposities van derden. O.b.v. een globaal onderzoek zijn de locaties van derden in beeld gekomen en door de gemeente op hoofdlijnen beoordeeld of door nadat een locatie door een derde (initiatiefnemer) is aangedragen. Een derde hoeft niet altijd eigenaar te zijn maar kan ook hebben gekeken naar locaties waar zij (nog) geen eigenaar van zijn. Gegevens m.b.t. dergelijke locaties worden derhalve niet gedeeld.

Deze 24 locaties konden niet verder worden gebracht vanwege verschillende belemmeringen. Denk hierbij aan omgevingsaspecten, het ontbreken van een (gebieds)visie, afwezigheid van voorzieningen in de nabijheid van de locatie, het ontbreken van maatschappelijk draagvlak, belemmering door bedrijvigheid op industrieterreinen (bijv. hindercontouren) of economisch beleid (niet verkleuren van industrieterreinen) of het strookt niet met de (hoogstedelijke) ambities. Aan de hand van eventueel door de raad aangepaste randvoorwaarden is het mogelijk deze locaties nog eens nader te bekijken.

2. Participatieproces

Op grond van de Omgevingswet is de initiatiefnemer verplicht een participatietraject te doorlopen. Participatie kent vele vormen waarbij het in de kern gaat om het betrekken van de omgeving. De ratio van een participatieproces is niet het individuele recht om te mogen stemmen of om het eigen specifieke belang in een procedure te mogen inbrengen, maar om aan een initiatief of plan lokale kennis, lokale (en collectieve) wensen en behoeften toe te voegen. Als gekeken wordt naar participatie rond huisvestingslocaties voor Arbeidsmigranten zien we dat de belangen van omwonenden gaan over zorgen over thema's als 'overlast' en 'veiligheid'

Bij de besluitvorming over de vergunningaanvraag Huisvestinglocaties is het voor de gemeente Lelystad belangrijk om de belangen van alle stakeholders tegen elkaar af te kunnen wegen. Hoewel het organiseren van participatie vormvrij is adviseert de gemeente wel om bij initiatieven voor Huisvestinglocaties minimaal een omgevingsdialoog te organiseren als participatievorm. Doel van de omgevingsdialoog is om:

- a. Alle ideeën en belangen van de omgeving in kaart te brengen;
- b. Het plan zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de ideeën en belangen van de omgeving. Daarbij zoveel als mogelijk ook oplossingen te bieden voor de geuite zorgen.

Het is daarbij belangrijk te noemen dat alle stakeholders gelijke kans krijgen om belangen, thema's en gevoelens te uiten. Ook is belangrijk dat vooraf voor alle partijen duidelijk is waarover het gesprek wel gaat en waarover niet. Dat betekent dat van tevoren duidelijk is welke 'ruimte' er voor stakeholders is om mee te praten. Wanneer er een goede omgevingsdialoog is gevoerd resulteert dit over het algemeen in minder juridische procedures en stelt het de gemeente in staat om een goede belangenafweging te maken.

Het participatieproces moet afgerond zijn voordat de vergunningsaanvraag wordt ingediend. De gemeente is geen partij in het participatieproces in de fase die voorafgaat aan de vergunningsaanvraag. Als dat gewenst is, kan de gemeente hier wel aan de voorkant over meedenken. Wanneer het bevoegd gezag van mening is dat de participatieresultaten ontoereikend zijn, mag zij niet de initiatiefnemer verplichten om de participatie opnieuw uit te voeren. De Omgevingswet stelt namelijk dat participatie door een initiatiefnemer vormvrij is. Wel kan de gemeente ervoor kiezen om zelfstandig zienswijzen op te halen uit de omgeving, wanneer zij van mening is dat deze belangen niet zijn meegenomen. Op deze manier kan er alsnog een goede belangenafweging worden gemaakt, maar dit zorgt wel voor vertraging van het proces.

Verantwoordelijkheden en rollen

- Elke initiatiefnemer die een huisvestingslocatie voor Arbeidsmigranten wil realiseren is verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van een participatie- en communicatieplan.
- De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor het aanleveren van een verslag van het participatieproces waardoor de gemeente de belangen tegen elkaar kan afwegen. De Omgevingswet stelt dat minimaal duidelijk moet zijn hoe de participatie is georganiseerd en wat de resultaten zijn. Aanvullend adviseert de gemeente om het volgende in het verslag op te nemen:
 1. Context en samenvatting van het participatieproces;
 2. Hoe is er geparticipeerd, (hebben belanghebbende genoeg kans gehad belangen kenbaar te maken?) En welke vorm is er toegepast;
 3. Met wie is er geparticipeerd of is het gesprek gevoerd;
 4. Welke belangen en ideeën zijn er kenbaar gemaakt;
 5. Wat is er met de inbreng gedaan en welke afspraken zijn hierover gemaakt

3. *Huisvestingslocaties*

Het realiseren van nieuwe goede huisvestingslocaties heeft prioriteit boven het opheffen van kwalitatief ondermaatse huisvestingslocaties. Bij het realiseren van nieuwe locaties is het belangrijk dat rekening gehouden wordt met de woonwensen van Arbeidsmigranten. Arbeidsmigranten moeten de mogelijkheid hebben om zelf te kunnen kiezen waar ze willen wonen. Daarnaast wonen de Arbeidsmigranten bij voorkeur dichtbij het werk. Aandachtspunt is ook een goede bereikbaarheid van voorzieningen.

Huisvesting van Arbeidsmigranten in kampeermiddelen, op vakantieparken en in recreatiewoningen is niet gewenst, omdat deze locaties bedoeld zijn voor gebruik voor recreatieve doeleinden. Op het moment dat bijzondere doelgroepen, zoals Arbeidsmigranten, huisvesting zoeken op vakantieparken is er minder aanbod beschikbaar voor recreanten. Tegelijkertijd worden de parken minder aantrekkelijk voor recreanten wanneer een deel van de recreatieverblijven wordt gebruikt voor huisvesting van Arbeidsmigranten. Dat is een probleem voor de parkeigenaar. De gemeente speelt, behoudens reguliere taken bij een park, hierin verder geen rol.,

4. *Mobiliteit*

Het is wenselijk dat Arbeidsmigranten die buiten de bebouwde kom zijn gehuisvest, de mogelijkheid hebben om op een veilige manier bij de voorzieningen te kunnen komen. Niet alle Arbeidsmigranten hebben de beschikking over een auto. Bij nieuwe huisvestingslocaties dient rekening te worden gehouden met goede bereikbaarheid met auto én fiets. Huisvestingslocaties met goede OV bereikbaarheid hebben, indien mogelijk, de voorkeur.

5. *Afspraken met werkgevers*

Gezien de economische groei en vergrijzing is de inzet van Arbeidsmigranten voor een groeiend aantal werkgevers belangrijk voor het draaiende houden van hun bedrijfsvoering. Goede huisvesting voor Arbeidsmigranten hangt daar uiteraard mee samen. Dit geldt zowel voor bestaande als nieuwe werkgevers. Het is van belang om een goede relatie met

bedrijven te onderhouden om in een vroege fase met het betreffende bedrijf het vraagstuk van de huisvestinglocaties te bespreken.

VNO-NCW heeft in 2021 via haar arbeidsvoorwaardennota richting alle sectoren aandacht gevraagd voor de aanbevelingen van het Aanjaagteam Roemer. Ook hebben de sociale partners in de Stichting van de Arbeid op 27 september 2023 een handreiking voor decentrale partijen uitgebracht om in de cao's op passende wijze invulling te geven aan diverse aanbevelingen van het Aanjaagteam Roemer. In dat kader wordt met bedrijven die zich willen vestigen in Lelystad en met bedrijven die willen uitbreiden de scheiding van werkgeverschap (arbeidscontract) en huisvesting (scheiding brood en bed) besproken.

3.2.3. Gewenste/benodigde aanvullingen van het beleid voor het oplossen van de uitdagingen

In paragraaf 3.2.1 staan verschillende uitdagingen inzake huisvesting van Arbeidsmigranten en huisvestingslocaties opgesomd. Deze uitdagingen kunnen mogelijk worden opgelost door:

- Gemeentelijke woningbouwlocaties specifiek voor de realisatie van huisvesting van Arbeidsmigranten door middel van tenders in de markt te zetten;
- In toekomstige woningbouwgebieden maar ook aan randen van industrieterreinen, ruimte te reserveren voor de realisatie van Huisvestinglocaties;
- Initiatiefnemers met eigen grond te faciliteren om huisvesting voor Arbeidsmigranten te realiseren;
- Bedrijven aan te moedigen om ook zelf met Huisvestinglocaties te komen;
- Een onderzoeksbureau de opdracht te geven om een nulmeting te laten doen naar het aantal short- en mid stay Arbeidsmigranten dat in Lelystad woont en werkt. Dit onderzoek heeft inmiddels plaatsgevonden en is als bijlage 3 aan dit document toegevoegd;
- Te heroverwegen of het mogelijk is om voor de eerder afgewezen huisvestinglocaties ruimer te toetsen waardoor deze locaties (onder voorwaarden) misschien wel in aanmerking komen om te worden ontwikkeld. Het vinden van geschikte (gemeentelijke) Huisvestingslocaties voor de realisatie van huisvesting voor short- en mid stay is niet eenvoudig;
- Het raadplegen van het Kenniscentrum Arbeidsmigranten en voor zover dat (juridisch) mogelijk is het opvolgen van de aanbevelingen van het aanjaag team Roemer waardoor rekening gehouden kan worden met de woonwensen van Arbeidsmigranten.
- Raadplegen van de verkenning "Arbeidsmigratie: Oplossing voor economie en demografie" van de Adviesraad Migratie en opvolgen relevante aanbevelingen waardoor mogelijk gericht ingezet kan worden de tekorten aan kennis en vaardigheden.²¹

Daarnaast is het gewenst om de door de raad vastgestelde Beleidskaders Huisvesting op punten aan te vullen:

- Aanvulling op Beleidskaders huisvesting arbeidsmigranten 1: hieraan ook de mid stay Arbeidsmigrant toe te voegen omdat deze groep samen met de short stay naar schatting twee derde van het aantal in Lelystad werkzame Arbeidsmigranten vertegenwoordigt;

²¹ Verkenning "Arbeidsmigratie: oplossing voor economie en demografie?" d.d. 11 december 2023 van de Adviesraad Migratie.

- Aanvulling op Beleidskaders huisvesting arbeidsmigranten 3: het begrip 'binnen nabijheid van voorzieningen' nader te definiëren of onder voorwaarden te verruimen waarbij voorgesteld wordt om onder 'binnen bereik van voorzieningen' te verstaan dat de afstand tussen de Huisvestingslocatie voor Arbeidsmigranten en de voorzieningen niet groter is dan de maximale geografische reikwijdte van de gemeente Lelystad en onder 'voorzieningen' wordt verstaan: winkels, supermarkten, voorzieningen voor gezondheidszorg en sport. Onder voorwaarden kan afgeweken worden wanneer bijvoorbeeld dergelijke voorzieningen op de Huisvestingslocatie zelf worden aangeboden;
- Aanvulling op Beleidskaders huisvesting arbeidsmigranten 4: bij het doorlopen van een participatieproces moet de initiatiefnemer aan bepaalde voorwaarden voldoen zoals opgenomen onder paragraaf 3.2.3. kopje 3 (Participatie).

Vanwege de nauwe samenhang tussen aandachtsgebied Huisvesting en aandachtsgebied Handhaving vindt u hieronder de benodigde aanpassingen voor het oplossen van de uitdagingen voor aandachtsgebied Handhaving (meer informatie vindt u in paragraaf 3.4.):

- Aanpassen definities in het Parapluplan;
- Opzetten van een regionale handhavingsaanpak ter voorkoming van het waterbedeffect.

3.2.4. Relatie met andere aandachtsgebieden

Huisvesting en Huisvestingslocaties heeft een nauwe relatie met Registratie, Veiligheid en Handhaving. Aandachtsgebied Registratie is uitgewerkt in paragraaf 3.1. Aandachtsgebied Veiligheid is uitgewerkt in paragraaf 3.3. Aandachtsgebied Handhaving is uitgewerkt in paragraaf 3.4.

3.3. Veiligheid

3.3.1. Uitdagingen

Uit hoofdstuk 1 en 2 blijkt dat aandachtsgebied Veiligheid de volgende uitdaging kent:

- Voorkomen dat Arbeidsmigranten die in Lelystad wonen en/ of werken slachtoffer zijn van arbeidsuitbuiting en mensenhandel;
- Initiatiefnemers dienen soms plannen in voor de realisatie van huisvesting voor Arbeidsmigranten die niet omarmd worden door de omgeving (omgeving vreest voor veiligheid en overlast).

3.3.2. Visie en uitgangspunten

Een groot deel van de Arbeidsmigranten verkeert in een afhankelijkheidspositie ten opzichte van zijn werkgever of het uitzendbureau. Inkomen, huisvesting, vervoer, zorgverzekering en andere zaken worden immers via hen geregeld. Deze afhankelijkheid maken de Arbeidsmigranten kwetsbaar voor ondermijnende criminaliteit.

Als gemeente Lelystad hebben we de taak arbeidsuitbuiting tegen te gaan. Aan de hand van het ambitieplan mensenhandel en het daarop gebaseerde uitvoeringsplan, dat in de eerste

heeft van 2024 gereed zal zijn, zullen acties worden uitgevoerd om arbeidsuitbuiting tegen te gaan.

Bij de Nederlandse Arbeidsinspectie (hierna NLA) kunnen gevallen van arbeidsuitbuiting (anoniem) worden gemeld. Ook als er sprake is van vermoedens is melding zinvol. Het is gewenst dat de gemeente Lelystad Arbeidsmigranten zowel digitaal als bij de balie de mogelijkheid biedt om een melding bij de NLA te doen. Daarvoor is noodzakelijk dat medewerkers van de Stadswinkel en toezichthouders van Stadstoezicht speciaal getraind worden in het herkennen van situaties van arbeidsuitbuiting. Slachtoffers in uitbuitingssituaties vertonen vaak bepaalde kenmerken. Meestal gaat het bij mensenhandel om een combinatie van verschillende signalen. Het is belangrijk om deze signalen te herkennen.

Misstanden rondom Arbeidsmigranten worden aangepakt in afstemming met de NLA en waar mogelijk met het RIEC (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum). Daarbij stimuleert de gemeente Lelystad de samenwerking met de NLA. Dit betekent dat NLA en de gemeente Lelystad binnen de kaders van de regelgeving signalen van misstanden onderling delen.

De gemeente Lelystad werkt samen met allerlei partijen om ondermijning aan te pakken, zoals de Belastingdienst, het Openbaar Ministerie en natuurlijk de politie. Er zijn diverse overleggen voor het bespreken van casuïstiek en voor het afstemmen van beleid en acties. Ondermijning kan gemeld worden bij het Lelystadse meldpunt Ondermijning. Verder werken we in het kader van de aanpak van ondermijning aan bewustwording van ondernemers, inwoners, instellingen over de risico's die zij lopen en hoe te handelen.

3.3.3. Gewenste/benodigde aanvullingen van het beleid voor het oplossen van de uitdagingen

Het Integrale Veiligheidsplan 2023 –2026 biedt voldoende aanknopingspunten voor de aanpak van arbeidsuitbuiting en mensenhandel zodat er op dit moment geen aanvullingen op het vigerende beleid nodig zijn.

Wel wordt opgemerkt dat het gewenst is om de instrumenten die nu geboden worden in de Wet goed verhuurderschap nader uit te werken en daarvan gebruik te maken om meer zicht te krijgen in particuliere verhuurders en om misstanden op dat gebied tegen te gaan.

Bij de acquisitie van nieuwe bedrijven en accountmanagement van bestaande bedrijven wordt aandacht besteed aan het voorkomen van arbeidsuitbuiting en ondermijning. Verder zullen er voorwaarden gesteld moeten worden aan de exploitatie van een huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten om de verstoring van het woon- en leefklimaat te voorkomen en om de openbare orde en veiligheid beheersbaar te houden. Denk hierbij onder andere aan het aanstellen van een beheerder die 24/7 aanwezig is en cameratoezicht.

3.3.4. Relatie met andere aandachtsgebieden

Veiligheid werkt nauw samen met handhaving waar het gaat om de aanpak van ondermijning en uitbuiting.

3.4. Handhaving

3.4.1. Uitdagingen

Uit hoofdstuk 1 en 2 blijkt dat handhaving de volgende uitdagingen kent waar het gaat om de huisvesting van Arbeidsmigranten:

- Er is een tekort aan kwalitatief goede legale huisvestingslocaties, wat illegale huisvesting tot gevolg heeft;
- Illegale huisvesting kan gepaard gaan met problemen op het gebied van de openbare orde en handhaving (denk aan (geluids)overlast, vervuiling, parkeerdruk maar ook illegale bewoning, dakloosheid, uitbuiting, mensenhandel).
- Handhaving op illegale kamerverhuur, zonder een alternatief aan te bieden, kan leiden tot ongewenste verplaatsing van Arbeidsmigranten van woning naar woning ;
- (toename van) Illegale kamerverhuur vergt (extra) veel handhavingscapaciteit, waarbij de spreiding van adressen door de stad handhaving extra complex maakt.

3.4.2. Uitgangspunten

Om de taken uit te kunnen voeren is vereist dat team Handhaving over voldoende capaciteit beschikt om toezicht te kunnen houden en te kunnen handhaven. Daarnaast is handhaving gebaat bij naleving van de wet –en regelgeving. Dit kan worden bereikt door duidelijke regelgeving, voorlichting en advisering. Bij het opstellen van toekomstige beleidskaders voor handhaving is van belang dat team Handhaving toetst of de beleidskaders in de praktijk te handhaven zijn.

3.4.3. Gewenste/benodigde aanvullingen van het beleid voor het oplossen van de uitdagingen

Dit zijn de benodigde aanpassingen voor het oplossen van de uitdagingen voor het aandachtsgebied Handhaving:

- Capaciteit;
- Naleving wet –en regelgeving door verhuurders en internationale werknemers;
- Eventueel toekomstige beleidsregels toetsen op de handhaafbaarheid en de uitvoerbaarheid van beleidskaders door handhavingsjuristen van Stadstoezicht.

3.4.4. Relatie met andere aandachtsgebieden

Handhaving hangt nauw samen met huisvesting en Huisvestingslocaties. Aandachtsgebied Huisvesting en Huisvestingslocaties is uitgewerkt in paragraaf 3.2.

3.5. Gebruik van voorzieningen in sociaal domein

3.5.1. Uitdagingen

Uit hoofdstuk 1 en 2 blijkt dat aandachtsgebied Gebruik voorzieningen sociaal domein de volgende uitdagingen kent:

- Feit is dat de Arbeidsmigranten die niet in BRP of RNI geregistreerd zijn, niet of onvoldoende op de hoogte zijn van hun rechten en plichten en de beschikbare voorzieningen;
- Omdat slechts bij benadering aangegeven kan worden hoeveel Arbeidsmigranten er op dit moment in Lelystad verblijven en hoeveel dat er in de toekomst zullen zijn, kan alleen een inschatting gemaakt worden van de benodigde voorzieningen.

3.5.2. Uitgangspunten

Binnen Lelystad is de Maatschappelijke Agenda (hierna MAG) ontwikkeld. Het is één integrale agenda voor het hele sociale domein, waar gewerkt wordt aan een viertal thema's:

1. Leren en ontwikkelen;
2. Prettig en veilig verblijven;
3. Voor elkaar zorgen;
4. Meedenken en meedoen.

Hierbij hoort ook dat de communicatie vanuit de gemeente begrijpelijk en helder is voor alle inwoners en beschikbaar is in verschillende talen. Bij de communicatie door de gemeente met de Arbeidsmigranten wordt rekening gehouden met (taal)vaardigheden.

De gemeente Lelystad genereert samen met de onderwijspartners voldoende capaciteit om kinderen van Arbeidsmigranten (met name longstay) voor- en vroegschoolse educatie alsook goed onderwijs te bieden, met waar nodig voldoende taalklassen en internationale schakelklassen.

Voor Arbeidsmigranten is het belangrijk mee kunnen doen binnen de maatschappij, met name de longstay Arbeidsmigranten. Daarom is het onze ambitie om de maatschappelijke participatie van Arbeidsmigranten te vergroten. We schakelen de werkgevers en verhuurders hiervoor in. Met de werkgevers wordt besproken op welke wijze de longstay Arbeidsmigranten geïnformeerd kunnen worden over de diverse voorzieningen als zorg, welzijn en onderwijs.

Welzijnsinstellingen en/of andere lokale organisaties worden daar waar gewenst gestimuleerd om hun dienstverlening beschikbaar te stellen aan (longstay) Arbeidsmigranten.

Voor Arbeidsmigranten die korter verblijven (short- en mid stay) kan de werkgever, uitzender of de verhuurder deze voorzieningen faciliteren of de arbeidsmigrant hierop attenderen. Dit gaan we doen door de verhuurder te stimuleren ruimte te creëren voor sport, spel en recreatie binnen (denk aan tafeltennistafels) of nabij de huisvestingslocatie, en deelname aan sportscholen of verenigingen, recreatiemogelijkheden en vrijetijdsbesteding onder de aandacht te brengen. Het is van belang dat er voor de Arbeidsmigranten een goede toegang is naar voorzieningen op het gebied van zorg en Welzijn.

Voor de Arbeidsmigranten is het belangrijk dat zij zelfredzaam worden in onze samenleving. De verhuurder draagt de verantwoordelijkheid voor de informatieverstrekking inzake verschillende zorgbehoeftes van Arbeidsmigranten. Denk hierbij aan de huisarts. Om zorg te ontvangen in Nederland is het hebben van een zorgverzekering een vereiste. Arbeidsmigranten die via een uitzendbureau werken zijn vaak afhankelijk van het

uitzendbureau voor het inschrijven bij een zorgverzekering. Hierdoor is het hebben van een zorgverzekering gekoppeld aan werk. Het is dus belangrijk dat Arbeidsmigranten goed geïnformeerd worden over hoe de zorg werkt en wat de zorgverzekering inhoudt. Zowel Arbeidsmigranten als zorgverleners zijn vaak niet goed op de hoogte van welke kosten ze bij de zorgverzekering kunnen declareren. Voor beide groepen is duidelijke informatie hierover nodig²². Hier bovenop komt ook nog dat er in de toekomst een tekort aan huisartsen verwacht wordt, waardoor inschrijven bij een huisarts lastig kan worden. Om Arbeidsmigranten de ondersteuning te geven die zij nodig hebben op het gebied van zorg en welzijn is het belangrijk dat de professionals en de Arbeidsmigranten elkaar goed begrijpen. Daarom is het wenselijk voor de professionals in de stad dat er een mogelijkheid is om een tolk in te schakelen.

Integratie en veilig werken begint met elkaar goed te begrijpen en de taal te spreken. Onze ambitie is dat Arbeidsmigranten die voor langere tijd in Nederland willen blijven en zich hier willen vestigen (longstay), de mogelijkheid krijgen om Nederlands te leren en een soort integratietraject te volgen. We vinden het daarom belangrijk dat aan Arbeidsmigranten een basiscursus Nederlandse taal, basisinformatie over normen en waarden, de samenleving en de cultuur in Nederland beschikbaar wordt gesteld.

De gemeente Lelystad stimuleert dat taal-aanbieders zich ook gaat richten op de Arbeidsmigranten die in de stad wonen en werken. We bespreken met werkgevers en uitzenders die lokaal actief zijn en die met Arbeidsmigranten werken de scholingsmogelijkheden die zij zelf aanbieden en informeren hen over scholingsmogelijkheden die er verder in de stad/regio aanwezig zijn. Zo zijn er vanuit het Rijk middelen aan de regio en de stad beschikbaar gesteld voor werknemers die niet inburgeringsplichtig zijn. Belangrijk is dat we niet alleen over Arbeidsmigranten praten, maar vooral ook met de Arbeidsmigranten om te horen waar hun behoeften liggen en waar zij tegenaan lopen. Daarbij moeten we ons realiseren dat we niet alleen in het Nederlands communiceren met Arbeidsmigranten maar ook in het Engels, Spaans, Duits en/of Pools.

EU-Arbeidsmigranten zijn niet inburgeringsplichtig, maar integratie kan wel gestimuleerd worden met dezelfde middelen als Arbeidsmigranten die wel verplicht zijn om in te burgeren. De gemeente wil onderzoek of de inburgeringscursussen ook beschikbaar gesteld kunnen worden voor Arbeidsmigranten die niet inburgeringsplichtig zijn, hierbij wordt er van uitgegaan dat het aanbieden van deze cursussen een verantwoordelijkheid van werkgevers en uitzendbureaus is. Hiervoor zijn middelen vanuit het Rijk via regelingen beschikbaar voor werkgevers en/of werknemers.

3.5.3. Gewenste/benodigde aanvullingen van het beleid voor het oplossen van de uitdagingen

De Maatschappelijke Agenda biedt voldoende aanknopingspunten om de voorzieningen binnen het sociaal domein toegankelijk te maken voor Arbeidsmigranten, zodat er op dit moment geen aanvullingen op het vigerende beleid nodig zijn. Wel wordt opgemerkt dat de Maatschappelijke Agenda geen specifieke uitgangspunten heeft voor Arbeidsmigranten, maar zich focust op alle mensen die verblijven binnen de gemeente Lelystad.

²² [Zorg-en-voor-Arbeidsmigranten-rapport-Pharos.pdf](#)

3.5.4. Relatie met andere aandachtsgebieden

De voorzieningen binnen het sociaal domein hangen nauw samen met Huisvesting en Huisvestingslocaties. Aandachtsgebied Huisvesting en Huisvestingslocaties is uitgewerkt in paragraaf 3.2.

Het college vindt het van belang dat de arbeidsmigranten bekend worden met de sport- en cultuurfaciliteiten die Lelystad te bieden heeft. Het college onderzoekt en bespreekt de mogelijkheden hiertoe met de betrokken partijen.

4. Acties

De inventarisatie van de huidige en toekomstige uitdagingen en oplossingen voor Arbeidsmigranten die wonen en werken in Lelystad, is het van belang om in kaart te brengen welke acties ingezet moeten worden. Waar nodig worden hiervoor de benodigde uitvoeringsplannen of plannen van aanpak opgesteld.

Thema	Paragraaf	Omschrijving	Termijn	Trekker
Huisvesting	3.2.3.	• In overleg met de provincie Flevoland opstellen van voorwaarden voor huisvesting van Arbeidsmigranten op agrarische percelen; • Aanpassen van de toetsingscriteria voor de aanvraag van een omgevingsvergunning conform wat vermeld is in paragraaf 3.2.3. onder het kopje Participatie; • De gemeente zoekt, conform het raadsakkoord, actief naar gemeentelijke grond waarop een huisvestingslocatie gerealiseerd kan worden. Zodra er een huisvestingslocatie gevonden is wordt deze via een Tenderprocedure in de markt gezet. • In het zogeheten Didam arrest is (kort samengevat) aangegeven dat één op één uitgifte alleen mogelijk is indien op basis van objectieve, redelijke en toetsbare criteria onderbouwd kan worden dat er slechts één serieuze gegadigde is voor de uitgifte van de betreffende onroerende zaak Een voorgenomen één op één uitgifte dient altijd, voorzien van de bedoelde onderbouwing gepubliceerd te worden. Omdat er doorgaans meerdere gegadigden zijn moet er een tender/selectieprocedure doorlopen worden bij de uitgifte van gronden (let op, niet alleen bij koop, ook bij erfpacht/huur etc.). Een publicatie van het voornemen om de onroerende zaak één op één uit te geven aan één serieuze gegadigde, met de mogelijkheid voor eventuele andere		Wonen

		gegadigden om tegen dit voornemen te ageren, kan niet gezien worden als vervanging van deze tenderprocedure.; • Gemeentelijke huisvestingslocaties in de markt te zetten via tenderprocedures; • In toekomstige woningbouwgebieden maar ook aan randen van industrieterreinen, ruimte te reserveren voor de realisatie van huisvestingslocaties en dit op te nemen in het programma woningbouw; • Initiatiefnemers met eigen grond binnen de kaders van de wet- en regelgeving te faciliteren om een huisvestinglocatie te realiseren; • Bedrijven aan te moedigen om ook zelf met huisvestingslocaties te komen en te realiseren; • Onderzoeken of eerder afgewezen huisvestingslocaties zich lenen om te heroverwegen; • Aanvullen van de door de raad vastgestelde kaderstellende uitgangspunten: • ‘Shortstay huisvesting voor Arbeidsmigranten is gericht op in Lelystad werkzame Arbeidsmigranten en reeds in Lelystad wonende Arbeidsmigranten’. Hieraan ook de mid stay Arbeidsmigrant toevoegen omdat deze groep samen met de shortstay naar schatting tweederde van het aantal in Lelystad werkzame Arbeidsmigranten vertegenwoordigt. • Het begrip ‘binnen nabijheid van voorzieningen’ nader te definiëren of onder voorwaarden te verruimen waarbij voorgesteld wordt om onder ‘binnen bereik van voorzieningen’ te verstaan dat de afstand tussen de huisvestingslocatie voor Arbeidsmigranten en de		
--	--	--	--	--

		voorzieningen niet groter is dan de maximale geografische reikwijdte van de gemeente Lelystad en onder 'voorzieningen' wordt verstaan: winkels, supermarkten, voorzieningen voor gezondheidszorg en sport. Onder voorwaarden kan afgeweken worden wanneer bijvoorbeeld dergelijke voorzieningen op de huisvestingslocatie zelf worden aangeboden. • Het onderzoeken van de mogelijkheid om bedrijven die zich gaan vestigen in Lelystad de huisvesting van hun werknemers te laten faciliteren. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld fabriekswoningen zoals in het verleden gerealiseerd in Twente. De uitwerking hiervan vindt plaats in ZuiderC.		
Huisvesting en Registratie	3.1.2. 3.1.3. 3.1.4. 3.2.3. 3.2.4. 3.3.4.	• Met werkgevers, uitzendbureaus, verhuurders over de huisvesting en begeleiding van Arbeidsmigranten in gesprek gaan om te komen tot het maken van (schriftelijke) afspraken met inachtneming van de paragraaf 3.2.3 genoemde punten; • Bedrijven die zich willen vestigen in Lelystad en met bedrijven die willen uitbreiden wijzen op het belang van goed werkgeverschap (scheiding brood en bed) en op welke wijze ondermijning en arbeidsuitbuiting kan worden voorkomen; • Met werkgevers, uitzendbureaus en verhuurders van bekende verblijfsadressen van Arbeidsmigranten in gesprek gaan om te komen tot (schriftelijke) afspraken over het belang inschrijving in de BRP van Arbeidsmigranten en het faciliteren van de inschrijving bij de Stadswinkel; • Met verhuurders in gesprek gaan om te komen tot afspraken om de gemeente periodiek te informeren over het aantal		Wonen, Stadswinkel, Economische Zaken

		Arbeidsmigranten dat in hun locatie(s) verblijft en over de in- en uitstroom; • Met werkgevers, uitzendbureaus en verhuurders in overleg gaan om een regulier overleg met de gemeente over de toekomstige behoefte aan inzet van Arbeidsmigranten te stimuleren en faciliteren; • Onderzoeken hoe een arbeidsmigrant die Nederland verlaat, te bewegen om aangifte van vertrek te doen bij de RNI en op welke wijze de werkgever, het uitzendbureau en de verhuurder hierbij een rol kan spelen.		
Veiligheid	3.4.3.	• Zorgen voor periodieke informatieverstrekking aan de betrokken portefeuillehouders over de aanpak ondermijning en het Lelystadse meldpunt Ondermijning; • Trainen van baliemedewerkers van de Stadswinkel en toezichthouder van Stadstoezicht in het herkennen van situaties van arbeidsuitbuiting; • Vormgeven van de aanpak van mensenhandel conform het ambitie plan mensenhandel en het daaraan gerelateerde uitvoeringsplan mensenhandel; • Wet goed verhuurderschap met de gemeenten uit Flevoland en de provincie Flevoland implementeren in de bedrijfsvoering door het opstellen van een provinciale aanpak en meldpunt.		Veiligheid
Handhaving	3.5.3.	• Toetsen toekomstige beleidsregels huisvesting Arbeidsmigranten/ arbeidsmigranten op de handhaafbaarheid en beleidskaders op uitvoerbaarheid door handhavingsjuristen van Stadstoezicht.		Stadstoezicht

Voorzieningen sociaal domein	3.6.3.	• In gesprek gaan met Arbeidsmigranten over hun behoeften en knelpunten; • Samen met onderwijspartners genereren van voldoende capaciteit om kinderen van Arbeidsmigranten voor te bereiden op een succesvolle start in het reguliere onderwijs; • Verhuurders stimuleren om ruimte te bieden voor sport- en spel voorzieningen voor Arbeidsmigranten. • Het realiseren van voldoende voorzieningen en een goede toegang voor zorg, onderwijs en welzijn voor longstay Arbeidsmigranten; • In gesprek gaan met de verhuurders om te komen tot afspraken over de wijze waarop zij kunnen voorzien in zorg en Welzijn voorzieningen; • Stimuleren van welzijnsinstellingen en/of andere lokale organisaties om hun dienstverlening beschikbaar te stellen aan Arbeidsmigranten; • onderzoeken op welke wijze het best (financiële) middelen beschikbaar gesteld kunnen worden aan partners in de stad, bijvoorbeeld ten behoeve van een tolkenlijn; • In gesprek gaan met verhuurders om te komen tot (schriftelijke) afspraken omtrent de informatievoorzieningen voor Arbeidsmigranten op het gebied van verschillende zorgbehoeftes; • Het jaarlijks organiseren van minimaal één lokaal overleg met betrokken partijen zoals eerstelijnszorg, verhuurders, welzijnsinstellingen en werkgevers om gezamenlijk knelpunten in kaart te brengen, een aanpak te formuleren en daarvan de voortgang te bespreken; • Op de website van de gemeente Lelystad informatie aanbieden in meerdere talen.		Beleid sociaal domein Economische zaken, Onderwijs,
---	--------	---	--	---

5. Monitoring

Dit synthesesedocument beschrijft het huidige kader, de visie en de uit te voeren acties van de gemeente Lelystad ten aanzien van de huidige en toekomstige uitdagingen voor Arbeidsmigranten die wonen en werken in Lelystad. In dit synthesesedocument is naar voren gekomen dat het onderwerp actueel en continue in beweging is. Daarom vormt dit synthesesedocument geen eindpunt maar juist een startpunt.

Het synthesesedocument laat zien welke toekomstige uitdagingen de gemeente Lelystad heeft en welke acties nodig zijn om de uitdagingen aan te pakken. Deze acties leiden tot nieuw data en inzichten. Daarom is van belang dat het synthesesedocument en de continue bewegende situatie rondom Arbeidsmigranten in Lelystad gemonitord wordt. Monitoring zal plaats vinden door actief in overleg te zijn met de alle stakeholders, ontwikkelingen op wet- en regelgeving te signaleren en door te onderzoeken en daardoor zicht te krijgen op het daadwerkelijke aantal Arbeidsmigranten dat in Lelystad woont en werkt, nu en in de toekomst. Door te monitoren kunnen we signaleren en sturen op het huidige beleid en indien nodig beleid herformuleren en dit vast te laten stellen door het bevoegde bestuursorgaan. In de uitvoeringsplannen zal de monitoring meer handen en voeten worden geven.

Bijlagen:

1. Kaart bebouwde kom (bron: bijlage 1 Verordening fysieke leefomgeving Lelystad 2021);
2. Kaart bedrijventerreinen;
3. Rapport Decisio Inzicht in arbeidsmigranten in de gemeente Lelystad, maart 2024.